

Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka ZŠ
Národná správa zo štúdie PIRLS 2006

Eva Ladányiová

Štátny pedagogický ústav
2007

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV
NATIONAL INSTITUTE FOR EDUCATION

Publikácia vznikla ako prvý výstup výskumnej úlohy ŠPÚ – IEA PIRLS 2006.

Titul:

Čitateľská gramotnosť žiakov 4. ročníka ZŠ
Národná správa zo štúdie PIRLS 2006

Autor: Mgr. Eva Ladányiová

Recenzent: Mgr. Paulína Koršňáková, PhD.

Jazyková korektúra: Mgr. Daniela Heldová

Vydal: © Štátny pedagogický ústav
Pluhová 8, P. O. BOX 26, 830 00 Bratislava
www.statpedu.sk

Rok vydania: 2007

Vydanie: prvé

Počet strán: 44 strán

Náklad: 1000 ks

Obálka a grafické spracovanie: PREMIERE, s.r.o.

Tlač: PREMIERE, s.r.o.

ISBN 978-80-89225-38-5

OBSAH

Úvod	5
Základné informácie o štúdiu PIRLS	6
1. Hodnotenie čitateľskej gramotnosti v štúdiu PIRLS 2006	7
Definovanie čitateľskej gramotnosti v štúdiu PIRLS	7
Výskumné nástroje	8
Krajiny, ktoré sa zapojili do štúdie PIRLS 2006	9
Testovaní žiaci	10
Príprava a realizácia štúdie	11
Metódy analýzy výsledkov	12
2. Výsledky slovenských žiakov v teste čítania v medzinárodnom porovnaní	14
Výsledky v teste čítania celkovo	14
Výsledky podľa cieľa čítania	16
Výsledky podľa procesov porozumenia	17
Výsledky podľa stanovených úrovní čitateľských zručností	17
Zmeny vo výsledkoch žiakov v čítaní oproti roku 2001	19
3. Dievčatá a chlapci SR	21
Výsledky v teste čítania v medzinárodnom porovnaní	21
Výsledky podľa úrovní čitateľských zručností	21
Hodnotenie žiakov učiteľmi a výkon v teste čítania PIRLS 2006	22
Postoj k čítaniu	22
Čitateľské preferencie	24
4. Podnetnosť domáceho prostredia a výsledky žiakov	26
Predškolské aktivity	26
Veľkosť domácej knižnice	26
5. Výsledky žiakov podľa krajov	28
6. Vyučovanie čítania	29
Vyučovanie čítania na Slovensku	29
Vyučovanie čítania v kontexte krajín EÚ a OECD	31
ZHRNUTIE	36
LITERATÚRA	37
Príloha č.1: Zastúpenie jednotlivých typov úloh v teste čítania	40
Príloha č.2: Zastúpenie žiakov vo výberovom súbore podľa pohlavia a krajov	41
Príloha č.3: Výsledky žiakov zúčastnených krajín v teste čítania celkovo a na subškálach podľa cieľa čítania a procesov porozumenia	42
Príloha č. 4: Opis čitateľských zručností v štúdiu PIRLS 2006	43

ÚVOD

V roku 2006 sa Slovenská republika zúčastnila už druhého cyklu medzinárodnej štúdie PIRLS, ktorá hodnotí čitateľskú gramotnosť žiakov 4. ročníka základných škôl. Žiaci 4. ročníka sa z hľadiska rozvoja čitateľskej gramotnosti nachádzajú v etape, ktorá predstavuje dôležitý medzník školského vzdelávania. Predpokladá sa, že žiaci v tomto období už nadobudli základné čitateľské zručnosti a v ďalšom období školskej dochádzky ich budú využívať na svoje ďalšie vzdelávanie. Dobré čitateľské zručnosti vytvárajú predpoklad pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov, preto by mali v rámci školského vzdelávania patriť medzi kľúčové oblasti.

Cieľom medzinárodného hodnotenia nie je poskytnúť informácie o úrovni čitateľskej gramotnosti jednotlivých žiakov či škôl, ale získať celkový obraz o úrovni čitateľskej gramotnosti a vyučovania čítania v zúčastnenej krajine s možnosťou porovnať tieto výsledky s výsledkami iných krajín. Výsledky majú slúžiť predovšetkým tvorcom vzdelávacej politiky, pedagógom a výskumníkom ako podnet pre ďalšie rozhodnutia alebo aktivity v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti na Slovensku.

Táto publikácia je členená na šesť kapitol. V prvej kapitole opisujeme, ako je hodnotená čitateľská gramotnosť v štúdiu PIRLS. V ďalších kapitolách uvádzame výsledky Slovenskej republiky v kontexte ostatných zúčastnených krajín s dôrazom na krajiny Európskej únie a OECD. Konkrétne v druhej kapitole prezentujeme celkové výsledky žiakov v čítaní. V tretej až piatej kapitole sa venujeme výsledkom vybraných skupín žiakov, podľa pohlavia, sociálno-kultúrneho zázemia a rôznych regiónov Slovenska, čo nám umožňuje získať informácie o tom, ktorí žiaci patria medzi rizikovejšie skupiny z hľadiska získavania čitateľských zručností a ktorým bude potrebné v rozvoji čitateľskej gramotnosti venovať zvýšenú pozornosť. V šiestej kapitole sa venujeme vyučovaniu čítania na Slovensku a v ostatných krajinách EÚ a OECD. Možnosť medzinárodného porovnania tu nadobúda veľký význam, keďže vo viacerých aspektoch vyučovania čítania v rámci jednej krajiny dôsledkom národnej vzdelávacej koncepcie nemusia byť odlišnosti tak výrazné, ako v porovnaní s inými krajinami (napr. používanie učebníc). Porovnanie vyučovania čítania v kontexte iných krajín nám tak umožní lepšie reflektovať vyučovanie čítania v Slovenskej republike.

Nazáver by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí štúdiu PIRLS venovali úsilie a čas, a to riaditeľom učiteľom škôl, rodičom a žiakom, ktorí sa do štúdie PIRLS zapojili, či už vo fáze pilotného alebo hlavného zberu dát, ako aj všetkým ostatným, ktorí sa na štúdiu nejakým spôsobom podieľali.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O ŠTÚDII PIRLS

Progress in International Reading Literacy Study

Čo je PIRLS?

- **PIRLS** je medzinárodné hodnotenie čitateľskej gramotnosti žiakov 4. ročníka základných škôl.
- Uskutočňuje sa od roku 2001 v 5-ročných cykloch, čo umožňuje sledovať zmeny v čitateľskej gramotnosti žiakov.
- Popri hodnotení čitateľskej gramotnosti sleduje aj domáce a školské podmienky pre učenie sa čítať a umožňuje tak hľadať súvislosti medzi čitateľskou gramotnosťou žiakov a týmito podmienkami.

Kto pripravuje štúdiu?

- Štúdiá PIRLS sa uskutočňuje pod záštitou **IEA** (International Association for the Evaluation of Education) - Medzinárodnej asociácie pre hodnotenie výsledkov vzdelávania, ktorá organizuje rozsiahle komparatívne štúdie v oblasti vzdelávania už od roku 1959.

- Medzinárodným centrom štúdie PIRLS je **Boston College** v Bostone.

BOSTON
COLLEGE

- Na priebehu štúdie sa podieľajú viaceré inštitúcie, napríklad DPC (Hamburg), Statistics Canada (Otawa) a ETS (Princeton, USA).
- Národným koordinačným centrom štúdie je **Štátny pedagogický ústav** v Bratislave.

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV
NATIONAL INSTITUTE FOR EDUCATION

Definovanie čitateľskej gramotnosti v štúdiu PIRLS

V štúdiu PIRLS je **čitateľská gramotnosť** definovaná ako „schopnosť porozumieť a používať také písomné jazykové formy, ktoré vyžaduje spoločnosť a/alebo ktoré majú hodnotu pre jednotlivca. Mladí čitatelia môžu konštruovať význam z rozmanitých textov. Čítajú za účelom vzdelávania sa, účasti v komunitách čitateľov v škole a každodennom živote a pre potešenie“ (Mullis a kol., 2006, s.3).

Vychádzajúc z tejto definície štúdia sleduje **tri aspekty čitateľskej gramotnosti:**

1. procesy porozumenia,
2. ciele čítania,
3. čitateľské zvyklosti a postoje.

Prvé dva aspekty sa stali základom pre tvorbu písomného testu čítania.

Tretí aspekt je v štúdiu sledovaný prostredníctvom žiackeho dotazníka.

Procesy porozumenia

Procesy porozumenia súvisia s tým, ako čitateľ postupuje pri utváraní významu z prečítaného textu.

Štúdia monitoruje štyri procesy porozumenia:

1. vyhľadávanie určitých informácií,
2. vyvodzovanie záverov,
3. interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií,
4. hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov.

Zatiaľ čo prvé dva procesy porozumenia sú úzko späté s textom, druhé dva vo väčšej miere predpokladajú využívanie vedomostí a skúseností žiakov.

Ciele čítania

Ciele čítania súvisia s motiváciou čítania žiakov. Štúdia PIRLS sleduje dva ciele, ktoré sa u detských čitateľov uplatňujú najviac, či už v škole alebo mimo nej. Sú to:

- čítanie pre literárny zážitok a
- čítanie pre získavanie a využívanie informácií.

Čítanie pre literárny zážitok súvisí s čítaním literárnych textov (beletrie), v ktorých sa čitateľ stretáva s fiktívnymi hrdinami, udalosťami, či prostredím, kde sa príbeh odohráva. Naproti tomu, pri čítaní pre získavanie informácií sa čitateľ stretáva s aspektmi reálneho sveta,

---

1. HODNOTENIE ČITATELSKEJ GRAMOTNOSTI V ŠTÚDII PIRLS 2006

---

dozvedá sa o podstate a príčinách fungovania javov, ktoré sú zväčša sprostredkované rôznymi druhmi informačných (faktografických) textov, ktoré častokrát dopĺňajú pomocné mapy, schémy a tabuľky.

Čitateľské zvyklosti a postoje

Súčasťou čitateľskej gramotnosti jednotlivca sú aj jeho čitateľské zvyklosti a postoje, ktoré podporujú celoživotné vzdelávanie a významne prispievajú k plnému využitiu potenciálu jednotlivca. V štúdiu PIRLS preto tvoria tretí aspekt čitateľskej gramotnosti.

Výskumné nástroje

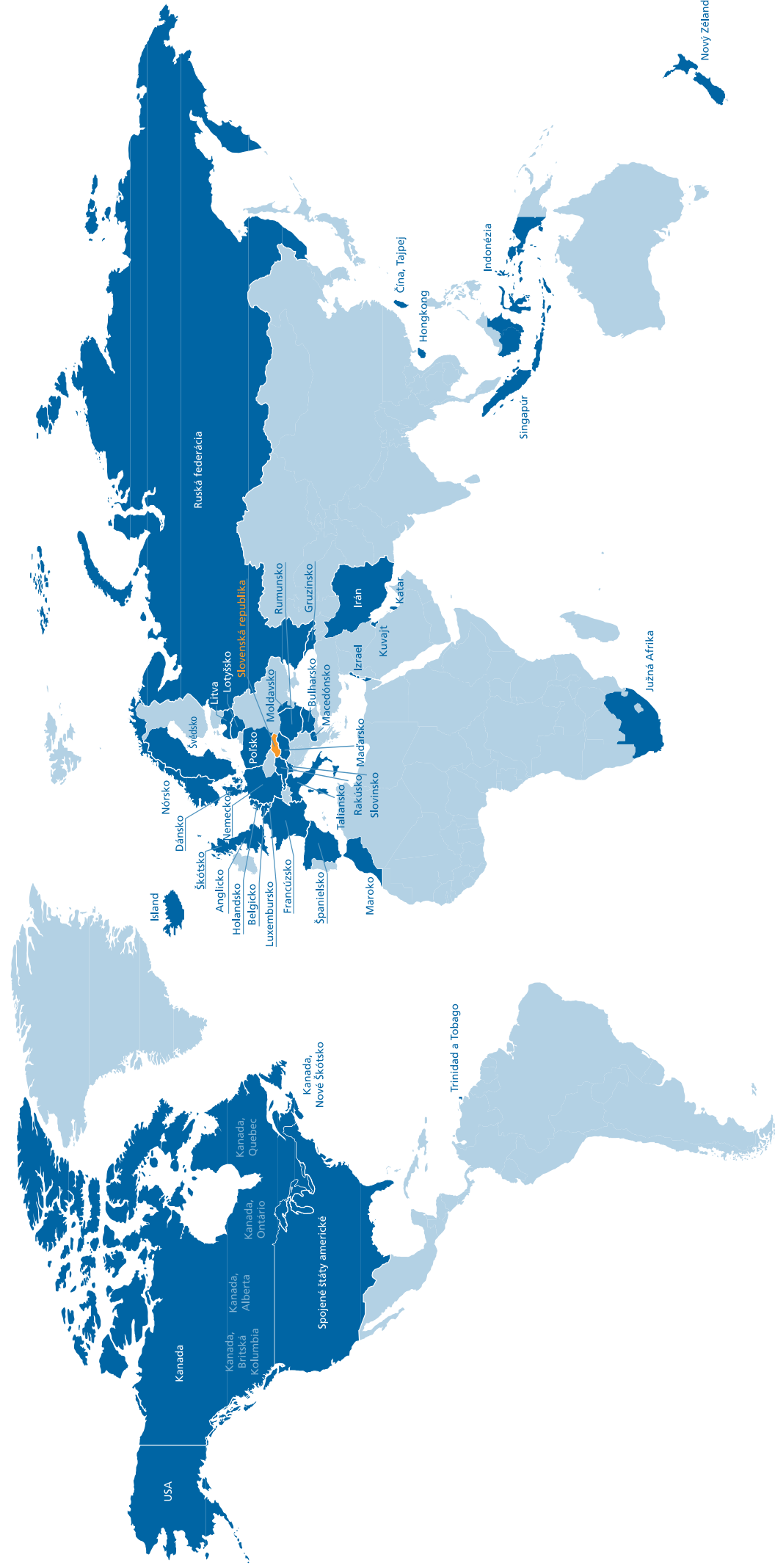
Na **hodnotenie výkonov čitateľskej gramotnosti** sa použilo **13 rôznych testových zošitov**, ktoré boli zostavené kombináciou desiatich textov – piatich literárnych a piatich informačných. Každý zošit obsahoval dva texty, za ktorými nasledovali úlohy na porozumenie textu.

V teste boli použité dva základné typy úloh: zatvorené (žiaci vyberali správne odpovede zo štyroch ponúknutých možností) a otvorené (žiaci formulovali vlastné odpovede). Percentuálne zastúpenie jednotlivých typov úloh z hľadiska cieľa čítania a procesov porozumenia uvádzame v **prílohe č. 1**. Čas na vypracovanie testového zošita bol limitovaný na 80 minút (40 minút na každý text s otázkami).

Zber údajov, ktoré sa týkali **čitateľských zvyklostí a postojov, informácií o domácich a školských podmienkach žiakov** sa uskutočnil prostredníctvom štyroch dotazníkov, ktoré boli administrované testovaným žiakom, ich rodičom, učiteľom a riaditeľom škôl. **Dotazníky** obsahovali zatvorené otázky – respondenti vyberali najvhodnejšiu odpoveď z niekoľkých ponúkaných možností.

Krajiny, ktoré sa zapojili do štúdie PIRLS 2006

Do štúdie sa zapojilo 40 krajín z rôznych častí sveta (pozri mapu).

Testovaní žiaci

Cieľová populácia bola v štúdiu PIRLS 2006 medzinárodne definovaná ako „ročník, ktorý reprezentuje štyri roky školského vzdelávania, počítajúc od prvého roku úrovne ISCED 1¹“, pričom priemerný vek testovaných žiakov nemal byť nižší ako 9,5 rokov.

V Slovenskej republike, ako aj vo väčšine zúčastnených krajín tieto kritériá spĺňali žiaci 4. ročníka primárneho vzdelávania. Vo väčšine krajín deti začínajú povinnú školskú dochádzku vo veku 6 rokov. V niektorých krajinách však deti začínajú so školskou dochádzkou už vo veku 5 rokov. S ohľadom splnenia kritéria na minimálny vek testovaných detí boli v týchto krajinách testovaní žiaci nachádzajúci sa v piatom roku školského vzdelávania. Naopak, v niektorých krajinách sa povinná školská dochádzka začína až v siedmich rokoch. Tieto krajiny síce testovali žiakov 4. ročníka, avšak priemerný vek žiakov testovaných v týchto krajinách je vyšší, než v ostatných krajinách. Úplnú výnimku tvoria Luxembursko a Južná Afrika, ktoré s ohľadom na multilinguálne prostredie, testovali žiakov 5. ročníka, napriek tomu, že žiaci týchto krajín boli výrazne starší (**pozri tab. č. 1, str. 14**).

Z hľadiska pokrytia cieľovej populácie vo výberových súboroch, národne definovaná populácia niektorých krajín pokrýva menej než 95% cieľovej populácie. Tieto krajiny sú označené symbolmi v **prílohe č. 3**.

Testovaní žiaci v Slovenskej republike

Výber vzorky žiakov Slovenskej republiky uskutočnilo štatistické centrum v Kanade (Statistics Canada) v spolupráci s národným centrom štúdie.² Výber škôl bol stratifikovaný podľa vyučovacieho jazyka a krajov. Do štúdie sa na Slovensku zapojilo celkom 167 škôl, z nich 22 s vyučovacím jazykom maďarským (žiaci týchto škôl riešili testové zošity v maďarskom jazyku).

Vzorku SR tvorí celkom 5380 žiakov 4. ročníka základnej školy. Priemerný vek žiakov je 10,4 rokov. Zastúpenie žiakov vo výberovom súbore podľa kategórií, ktoré sú predmetom analýz je uvedené v prílohe č. 2.

---

¹ ISCED je Medzinárodná klasifikácia vzdelávania, ktorú zostavilo UNESCO za účelom medzinárodného porovnávania školských systémov rôznych krajín.

² Databázu základných škôl poskytol ÚIPŠ.

Príprava a realizácia štúdie

Príprava a realizácia prebiehali vo všetkých zúčastnených krajinách podľa jednotných pokynov a ich dodržiavanie bolo zabezpečované hlavným centrom výskumu - ISC Boston College alebo sekretariátom IEA.

Príprava, preklad a kontrola testovacích nástrojov

Za prípravu testovacích materiálov zodpovedalo medzinárodné centrum štúdie - Boston College. Keďže všetky testovacie materiály boli pripravené v anglickom jazyku, bolo potrebné zabezpečiť ich kvalitný preklad podľa medzinárodne stanovených pravidiel. Kontrolu prekladov vykonávala externá prekladateľská spoločnosť, ktorú zabezpečila IEA. Overovanie správnosti prekladu sa uskutočnilo dvakrát, pred pilotným aj pred hlavným testovaním. Testovacie materiály pre žiakov s vyučovacím jazykom maďarským poskytlo národné centrum v Maďarskej republike a pre potreby testovania žiakov v školách s vyučovacím jazykom maďarským na Slovensku boli upravené.

Priebeh testovania a jeho kontrola

Hlavné testovanie sa v Slovenskej republike a v ostatných krajinách severnej pologule uskutočnilo v máji 2006. Hlavnému testovaniu predchádzalo pilotné testovanie uskutočnené v roku 2005. Administrátormi testov na Slovensku boli zaškolení učitelia zúčastnených škôl, ktorí však neučili v testovanej triede.

Kontrola priebehu testovania a administrácie bola zabezpečená jednak národným koordináčnym centrom, ktoré vyslalo svojich zástupcov na 10% náhodne vybraných škôl, jednak medzinárodným centrom, ktoré vyslalo svojich zástupcov na 15 škôl v každej zúčastnenej krajine.

Hodnotenie odpovedí žiakov

Zatvorené úlohy boli vyhodnotené počítačom. Hodnotenie otvorených úloh v každej krajine uskutočnil tím zaškolených hodnotiteľov podľa stanovených kritérií pre správne, čiastočne správne a nesprávne odpovede, ktoré vypracovalo medzinárodné centrum štúdie. Presnosť hodnotenia sa overovala dvojnásobným hodnotením časti odpovedí žiakov (t.j. bola nezávisle posúdená dvomi hodnotiteľmi). Reliabilita hodnotenia v rámci jednotlivých krajín bola vysoká – priemerné percento zhody medzi hodnotiteľmi bolo 93 % (v SR 96%). Priemerná zhoda v hodnotení trendových úloh jednotlivých krajín bola o niečo nižšia - 90% (v SR 92%). Okrem reliability hodnotenia medzi hodnotiteľmi v rámci jednotlivých krajín sa sledovala aj reliability hodnotenia medzi jednotlivými krajinami. Vybraný hodnotiteľ v každej krajine posúdil isté množstvo odpovedí. V tomto prípade zhoda medzi hodnotiteľmi dosiahla v priemere hodnotu 87%.

Metódy analýzy výsledkov

Analýza výsledkov z testu čítania

Výsledky žiakov v teste čítania boli vyhodnotené prostredníctvom metód založených na „item response theory“ (IRT), ktoré umožňujú určiť výkony žiakov a obťažnosť úloh na spoločnej škále, aj keď pracovali na odlišných testoch. Výsledky žiakov potom možno vzájomne porovnávať.

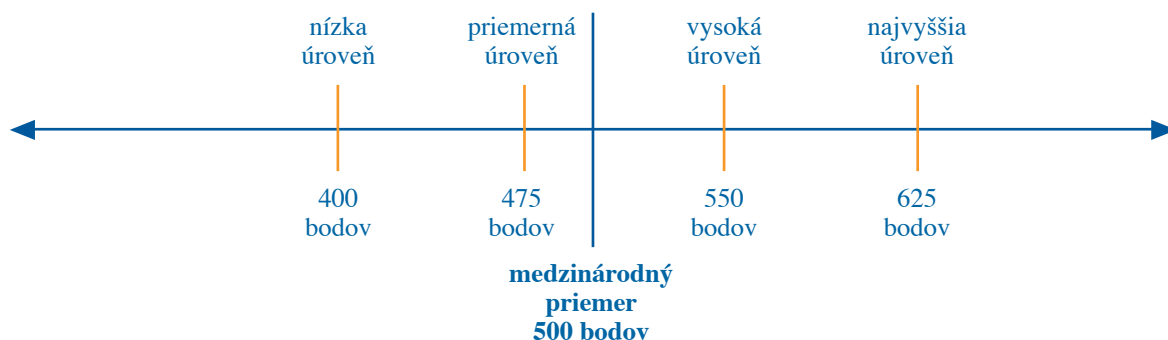
Za účelom opisu žiackych výkonov bolo vytvorených **päť výkonových škál**: celková škála výsledkov v čítaní, 2 subškály výsledkov podľa cieľa čítania (**škála čítania pre literárny zážitok** a **škála pre získavanie informácií**) a dve subškály podľa procesov porozumenia, pričom prvé dva procesy porozumenia tvoria **škálu vyhľadávania informácií a vyvodzovania záverov** a druhé dva procesy vytvorili **škálu interpretácie, integrácie a hodnotenia**³. Medzinárodný priemer všetkých škál bol stanovený na hodnotu 500 bodov so štandardnou odchýlkou 100 bodov⁴.

Významnosť rozdielov priemerných výsledkov rôznych skupín žiakov bola overená t-testom na 95% úrovni pravdepodobnosti.

Analýza výsledkov z testu čítania podľa úrovni čitateľských zručností

Určenie čitateľských zručností charakterizujúcich štyri stanovené úrovne zahŕňalo tri hlavné kroky. V prvom kroku boli stanovené referenčné body jednotlivých úrovní na celkovej škále (pozri **diagram č. 1**). Referenčné body na celkovej škále pre jednotlivé úrovne čitateľských zručností sa oproti cyklu z r. 2001 zmenili tak, aby korešpondovali s referenčnými bodmi úrovni štúdie TIMSS. Preto nemožno porovnávať podiely žiakov v jednotlivých úrovniach uvedené v starších publikáciách k štúdii PIRLS 2001 so súčasnými.

Diagram č.1: Referenčné body jednotlivých úrovní na celkovej škále

³ Celková škála bola vytvorená na základe odpovedí na všetky otázky v teste, zatiaľ čo jednotlivé subškály sú založené len na tých položkách, ktoré patria ku každej z nich. Preto počet bodov na celkovej škále nie je štatistickým priemerom počtu bodov dvoch subškál.

⁴ K medzinárodnému priemeru prispela každá krajina rovnakou váhou, bez ohľadu na počet testovaných žiakov.

V druhom kroku boli štatistickými postupmi identifikované úlohy, ktoré diferencovali správnosť odpovedí žiakov, ktorí dosiahli jednotlivé úrovne. Následne tím odborníkov preskúmal charakter týchto úloh v kontexte použitých druhov textov a stručne charakterizoval jednotlivé úrovne z hľadiska čitateľských zručností žiakov zvlášť pre obidva ciele čítania (t.j. pre literárny zážitok a pre získavanie informácií). Tabuľka s opisom zručností žiakov dosahujúcich jednotlivé úrovne je uvedená **v prílohe č. 4**.

Keďže platí, že žiaci, ktorí dosiahli vyššie úrovne, majú aj tie čitateľské zručnosti, ktoré sú charakteristické pre nižšie úrovne, pri prezentovaní výsledkov podľa úrovni uvádzame kumulatívny podiel žiakov v jednotlivých úrovniach.

Analýzy dotazníkových údajov

Vzhľadom na to, že výber skúmanej vzorky sa uskutočnil tak, aby spĺňal kritériá reprezentatívneho výberu žiakov, základnou jednotkou analýzy zistení z dotazníkov je vždy žiak. Preto aj údaje získané od rodičov, učiteľov a riaditeľov škôl interpretujeme vzhľadom na žiaka, t.j. uvádzame, aké percento žiakov má rodičov (učiteľov, riaditeľov škôl), ktorí poskytujú isté údaje.

2. VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH ŽIAKOV V TESTE ČÍTANIA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

Výsledky v teste čítania celkovo

Tab. č. 1: Výsledky krajín v teste čítania celkovo

Krajina	Priemerný výsledok	Počet rokov školskej dochádzky	Priemerný vek
^{2a} Ruská federácia	565 (3,4)	4	10,8
Honkong, SAR	564 (2,4)	4	10,0
^{2a} Kanada, Alberta	560 (2,4)	4	9,9
Singapur	558 (2,9)	4	10,4
^{2a} Kanada, Britská Kolumbia	558 (2,6)	4	9,8
Luxembursko	557 (1,1)	5	11,4
^{2a} Kanada, Ontário	555 (2,7)	4	9,8
Taliansko	551 (2,9)	4	9,7
Maďarsko	551(3,0)	4	10,7
Švédsko	549 (2,3)	4	10,9
Nemecko	548 (2,2)	4	10,5
† Holandsko	547 (1,5)	4	10,3
† ^{2a} Belgicko (Flámska časť)	547 (2,0)	4	10,0
^{2a} Bulharsko	547 (4,4)	4	10,9
^{2a} Dánsko	546 (2,3)	4	10,9
Kanada, Nové Škótsko	542 (2,2)	4	10,0
Lotyšsko	541 (2,3)	4	11,0
† ^{2a} Spojené štáty americké	540 (3,5)	4	10,1
Anglicko	539 (2,6)	5	10,3
Rakúsko	538 (2,2)	4	10,3
Litva	537 (1,6)	4	10,7
Čína, Tajpej	535 (2,0)	4	10,1
Kanada, Quebec	533 (2,8)	4	10,1
Nový Zéland	532 (2,0)	4,5 - 5,5	10,0
Slovenská republika	531 (2,8)	4	10,4
† Škótsko	527 (2,8)	5	9,9
Francúzsko	522 (2,1)	4	10,0
Slovinsko	522 (2,1)	3 alebo 4	9,9
Poľsko	519 (2,4)	4	9,9
Španielsko	513 (2,5)	4	9,9
^{2b} Izrael	512 (3,3)	4	10,1
Island	511 (1,3)	4	9,8
Medzinárodný priemer	500	-	-
Moldavsko	500 (3,0)	4	10,9
Belgicko (Francúzska časť)	500 (2,6)	4	9,9
‡ Nórsko	498 (2,6)	4	9,8
Rumunsko	489 (5,0)	4	10,9
^{2a} Gruzínsko	471 (3,1)	4	10,1
Macedónsko	442 (4,1)	4	10,6
Trinidad a Tobago	436 (4,9)	5	10,1
Irán	421 (3,1)	4	10,2
Indonézia	405 (4,1)	4	10,4
Katar	353 (1,1)	4	9,8
Kuvajt	330 (4,2)	4	9,8
Maroko	323 (5,9)	4	10,8
Južná Afrika	302 (5,6)	5	11,9

ZDROJ: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006 (upravené)

- Výsledok krajiny je štatisticky významne lepší ako medzinárodný priemer
- Výsledok krajiny je štatisticky významne horší ako medzinárodný priemer

( ) V zátvorkách sú uvedené štandardné chyby.

Symbole uvedené pri niektorých krajinách sú vysvetlené v prílohe č. 3.

---

2. VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH ŽIAKOV V TESTE ČÍTANIA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

Priemerné výsledky v čítaní sa u zúčastnených krajín pohybovali od 302 bodov do 565 bodov, pričom medzinárodný priemer je 500 bodov. Priemerný vek testovaných žiakov v zúčastnených krajinách sa pohyboval od 9,8 do 11,9 rokov.

Najlepšie výsledky dosiahli **Ruská federácia, Honkong a Singapúr**, ktorých výsledky sa navzájom štatisticky významne nelíšili.

Slovenskí žiaci spolu so žiakmi z ďalších 26 krajín dosiahli **významne lepší výsledok než je medzinárodný priemer**. S priemerným výsledkom 531 bodov sa umiestnili približne uprostred všetkých zúčastnených krajín (pozri **tabuľku č. 1**).

Za povšimnutie stojí, že takmer všetky členské krajiny EÚ a OECD dosiahli v porovnaní s medzinárodným priemerom významne lepšie výsledky (s výnimkou Rumunska, Nórska a francúzskej časti Belgicka). Je to dôsledkom toho, že do celkového medzinárodného priemeru sa premietli aj výrazne slabšie výsledky žiakov menej rozvinutých krajín (napr. Južnej Afriky, Maroka, Kuvajtu a Kataru, ktorých priemerný výsledok bol nižší než 400 bodov)⁵.

V nasledujúcej časti správy preto porovnáваме výsledky našich žiakov s priemerom krajín EÚ a OECD.

Výsledky v kontexte krajín EÚ a OECD

Do štúdie PIRLS 2006 sa zapojilo celkom 19 z 27 krajín Európskej únie a 19 z 30 krajín OECD. **Slovenskí žiaci dosiahli výkony na úrovni priemeru krajín EÚ a OECD** (pozri **tabuľku č. 2**).

Najlepšie výsledky v tejto skupine dosiahli žiaci Talianska, Maďarska, Švédska, Nemecka, Holandska, Belgicka (Fl.), Bulharska a Dánska, ktorí dosiahli porovnateľné výsledky, to zn. výsledky žiakov týchto krajín sa štatisticky významne nelíšili. Najhorší výsledok z krajín EÚ dosiahlo Rumunsko, ktoré sa stalo členskou krajinou EÚ len v roku 2007 a v rámci krajín OECD sú to Nórsko a Belgicko (Fr.).

V rámci vzájomného porovnania výsledkov krajín EÚ a OECD so Slovenskou republikou významne lepšie výsledky než SR dosiahlo 11 krajín a Belgicko (Fl.) (počnúc Rakúskom až po Taliansko), porovnateľné výsledky dosiahli dve krajiny (Litva a Nový Zéland) a horšie výsledky dosiahlo 7 krajín, Škótsko a Belgicko (Fr.) (Francúzsko až Rumunsko, resp. Nórsko).

Výsledky slovenských žiakov v porovnaní s výsledkami žiakov ostatných krajín sú uvedené v **prílohe č. 3** (1.stĺpec).

---

⁵ To je zároveň jeden z rozdielov medzi štúdiami IEA a OECD ako napr. PISA, pretože v štúdiách OECD sú krajiny porovnávané s priemerom, do výpočtu ktorého sú zahrnuté len krajiny OECD (pozri Koršňáková – Heldová a kol., 2006). V IEA štúdiách tak výsledky niektorých krajín OECD a EÚ môžu vyznievať priaznivejšie.

2. VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH ŽIAKOV V TESTE ČÍTANIA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

Tab. č. 2: Výsledky krajín EÚ a OECD

Krajiny EÚ		Krajiny OECD	
Taliansko	551	Taliansko	551
Maďarsko	551	Maďarsko	551
Švédsko	549	Kanada	550
Nemecko	548	Švédsko	549
Holandsko	547	Nemecko	548
Belgicko (Fl.)	547	Holandsko	547
Bulharsko	547	Belgicko (Fl.)	547
Dánsko	546	Dánsko	546
Lotyšsko	541	USA	540
Anglicko	539	Anglicko	539
Rakúsko	538	Rakúsko	538
Litva	537	Priemer krajín OECD	533
Priemer EÚ	533	Nový Zéland	532
Slovensko	531	Slovensko	531
Škótsko	527	Škótsko	527
Francúzsko	522	Francúzsko	522
Slovinsko	522	Poľsko	519
Poľsko	519	Španielsko	513
Španielsko	513	Island	511
Belgicko (Fr.)	500	Belgicko (Fr.)	500
Rumunsko	489	Nórsko	498

- Výsledok je štatisticky významne **lepší ako priemer** skupiny krajín
- Výsledok sa štatisticky významne **nelíši od priemeru** skupiny krajín
- Výsledok je štatisticky významne **horší ako priemer** skupiny krajín

Poznámka: 1) Luxembursko nebolo zahrnuté do analýz, keďže žiaci boli minimálne o rok starší, než bol priemerný vek žiakov skupín porovnávaných krajín; 2) Kanadu zastupuje len 5 provincií, ktoré reprezentujú 88 % populácie žiakov Kanady.

Výsledky podľa cieľa čítania

Slovenskí žiaci dosiahli **relatívne lepšie výsledky v čítaní pre literárny zážitok** než v čítaní pre získavanie informácií⁶. Bodový rozdiel medzi oboma škálami predstavuje 7 bodov a je štatisticky významný. V čítaní pre literárny zážitok dosiahli slovenskí žiaci významne lepšie výsledky v porovnaní s 18 krajinami a Belgicka (Fr.), v čítaní pre získavanie informácií so 16 krajinami a Belgicka (Fr.) (pozri **prílohu č. 3**, 2. a 3. stĺpec). Relatívne rozdiely medzi výsledkami podľa cieľa čítania sa pohybovali do 20 bodov.

Medzi krajiny EÚ a OECD s významne lepšími výsledkami v čítaní pre literárny zážitok patrilo USA, Nemecko, Dánsko, Rumunsko, Nórsko, Poľsko, Španielsko, Island, Litva, pričom najväčší bodový rozdiel v prospech čítania pre literárny zážitok sa vyskytol vo výsledkoch maďarských žiakov (16 bodov).

Medzi krajiny s relatívne lepšími výsledkami žiakov v čítaní pre získavanie informácií sa zaradilo Švédsko, Belgicko (Fl.), Slovinsko, Nový Zéland, Bulharsko a s najväčším bodovým rozdielom Francúzsko (10 bodov).

⁶ Tieto dve škály nie sú navzájom priamo porovnateľné, pretože reprezentujú odlišné konštrukty a jednotlivé skupiny úloh mali odlišnú obťažnosť. Priemerná úspešnosť v úlohách pre získavanie informácií bola 52 %, zatiaľ čo v úlohách v čítaní pre literárny zážitok 55 %. Relatívne porovnanie výsledkov na subškálach umožňuje stanovenie priemeru oboch subškál na hodnotu 500 bodov (Mullis a kol., 2007, s. 50).

---

2. VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH ŽIAKOV V TESTE ČÍTANIA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

Výsledky podľa procesov porozumenia

Celkovo sa relatívne rozdiely vo výsledkoch podľa procesov porozumenia pohybovali až do hodnoty 29 bodov⁷. V porovnaní s ostatnými krajinami, naši žiaci dosiahli **relatívne lepšie výsledky na škále interpretovania a hodnotenia** než na škále vyhľadávania informácií a vyvodzovania záverov. Napriek tomu, že rozdiel medzi oboma škálami predstavuje len 2 body, je štatisticky významný.

Relatívne lepšie výsledky v interpretovaní, integrovaní a hodnotení z krajín EÚ a OECD dosiahli aj Belgicko (Fl.), Škótsko, Slovinsko, Poľsko, Španielsko, Litva, Anglicko, Maďarsko, Lotyšsko, Taliansko, USA, Nový Zéland a s najväčším rozdielom Bulharsko (15 bodov).

Lepšie výsledky vo vyhľadávaní informácií a vyvodzovaní záverov dosiahli Švédsko, Belgicko (Fr.), Francúzsko, Nórsko, Dánsko, Holandsko, Rakúsko, Nemecko a s najväčším bodovým rozdielom Luxembursko (17 bodov).

Je zaujímavé, že relatívne lepšie výsledky v interpretovaní a hodnotení dosiahla väčšina krajín východnej Európy, spolu s anglicky hovoriacimi krajinami. Naproti tomu, severské krajiny dosiahli lepšie výsledky v získavaní informácií a vyvodzovaní záverov.

Výsledky podľa stanovených úrovní čitateľských zručností

Nasledujúci **graf č. 1** umožňuje porovnať, ako sa líši úroveň čitateľských zručností žiakov v zúčastnených krajinách. Krajiny sú zoradené podľa podielu žiakov, ktorí dosiahli najvyššiu úroveň čitateľských zručností.

Najvyššiu úroveň čitateľských zručností dosiahlo 8 % slovenských žiakov, 43% dosiahlo vysokú úroveň, priemernú 80% a nízku úroveň 94%. Z hľadiska ďalšieho vzdelávania žiakov, rizikovou skupinu žiakov tvoria predovšetkým žiaci, ktorí nedosiahli ani najnižšiu stanovenú úroveň, resp. dosiahli iba nízku úroveň čitateľských zručností. Do tejto kategórie žiakov spadá až 20% slovenských žiakov, pričom žiaci, ktorí dosiahli nízku úroveň dokázali aspoň vyhľadať explicitne uvedenú informáciu v texte alebo vyvodit' jednoduchý záver. Žiaci, ktorí nedosiahli ani nízku úroveň, nepreukázali ani tieto zručnosti. Podrobný opis čitateľských zručností, ktoré zodpovedajú stanoveným úrovňam sa nachádza v **prílohe č. 4**.

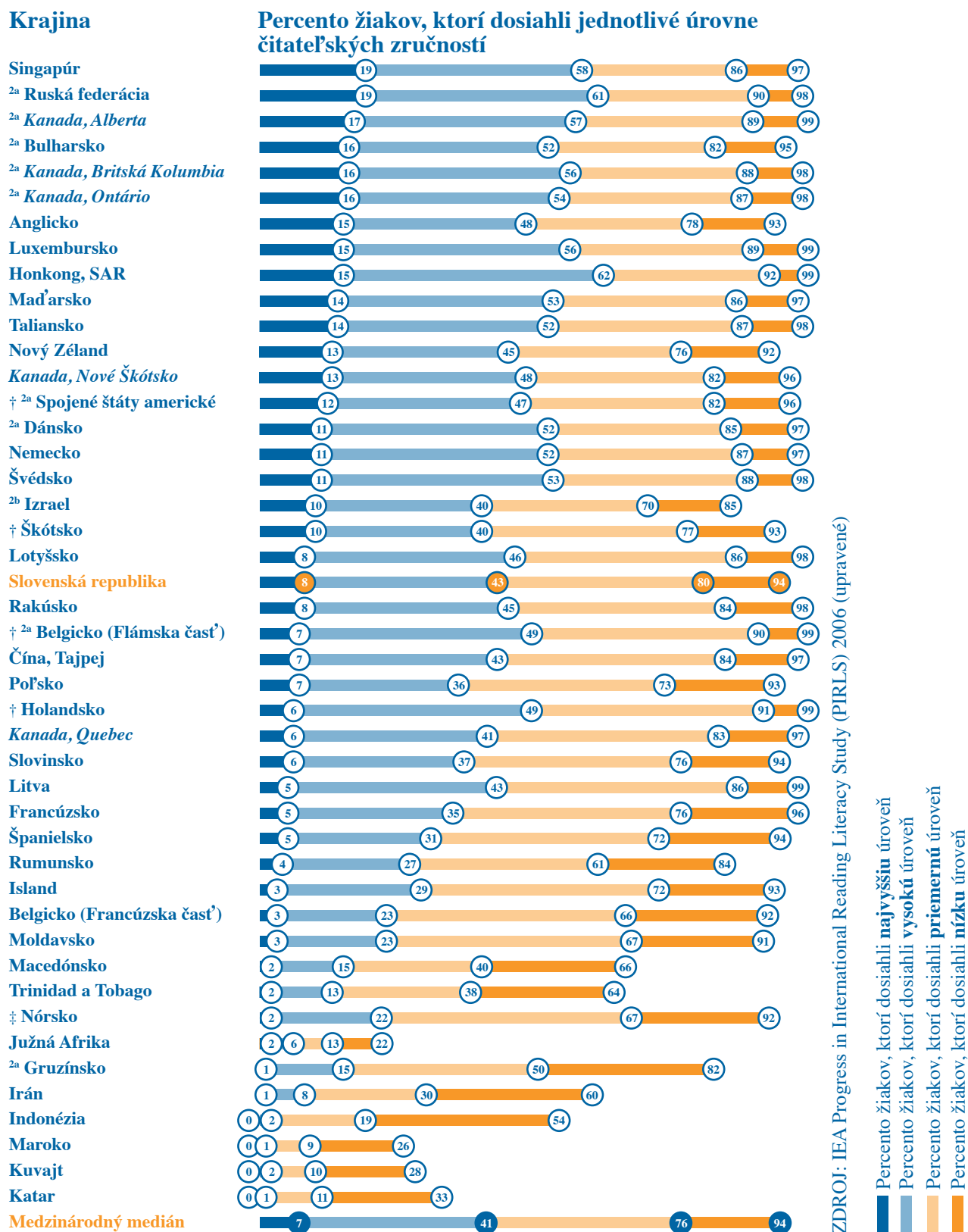
---

⁷ Tieto dve škály nie sú navzájom priamo porovnateľné, pretože reprezentujú odlišné konštrukty a jednotlivé skupiny úloh mali odlišnú obťažnosť. Priemerná úspešnosť v úlohách na interpretovanie a hodnotenie bola 44 % a na vyhľadávanie informácií 64 %. Relatívne porovnanie výsledkov na subškálach umožňuje stanovenie priemeru obidvoch subškál na hodnotu 500 bodov (Mullis a kol., 2007, s. 57).

2. VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH ŽIAKOV V TESTE ČÍTANIA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

Graf č. 1: Podiel žiakov v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností podľa krajín

Poznámka: 1) V grafe sú uvedené kumulatívne podiely žiakov. 2) Medzinárodný medián nezahŕňa výsledky kanadských provincií. 3) Symboly uvedené pri niektorých krajinách sú vysvetlené v prílohe č. 3.

2. VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH ŽIAKOV V TESTE ČÍTANIA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

Zmeny vo výsledkoch žiakov v čítaní oproti roku 2001

Z 27 krajín, ktoré sa zúčastnili obidvoch cyklov štúdie (PIRLS 2001 a PIRLS 2006), v 8 krajinách sa výsledky štatisticky významne zlepšili, 6 krajín dosiahlo slabšie výsledky a výsledky ostatných krajín sa významne nelíšia. Najvýraznejšiu zmenu vo výsledkoch zaznamenala Ruská federácia, Honkong a Singapúr. Výsledky týchto krajín sa zlepšili o 30 až 37 bodov. Hoci nie tak výrazné, avšak tiež **štatisticky významné zlepšenie vo výsledkoch znamenalo aj Slovensko** (+13 bodov), ďalej Taliansko, Nemecko a Maďarsko. Ku krajinám, ktoré dosiahli štatisticky významne horšie výsledky ako v roku 2001 patrí Maroko, Rumunsko a tiež Anglicko, Švédsko a Holandsko (pozri **tab. č. 3**).

Tab. č. 3: Zmeny vo výsledkoch v čítaní oproti roku 2001 podľa krajín

Krajina	Priemerný výsledok v roku 2006	Priemerný výsledok v roku 2001	Rozdiel v priemernom výsledku oproti roku 2001
Ruská federácia	565	528	37
Honkong, SAR	564	528	36
Singapúr	558	528	30
Slovinsko	522	502	20
Slovenská republika	531	518	13
Taliansko	551	541	11
Nemecko	548	539	9
Moldavsko	500	492	8
Maďarsko	551	543	8
Írán	421	414	7
Kanada, Ontário	554	548	6
Izrael	512	509	4
Nový Zéland	532	529	3
Macedónsko	442	442	1
Škótsko	527	528	-1
Nórsko	498	499	-1
Island	511	512	-2
Spojené štáty americké	540	542	-2
Bulharsko	547	550	-3
Francúzsko	522	525	-4
Lotyšsko	541	545	-4
Kanada, Quebec	533	537	-4
Litva	537	543	-6
Holandsko	547	554	-7
Švédsko	549	561	-12
Anglicko	539	553	-13
Rumunsko	489	512	-22
Maroko	323	350	-27

 rozdiel je štatisticky významný
 rozdiel nie je štatisticky významný

ZDROJ: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006

2. VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH ŽIAKOV V TESTE ČÍTANIA V MEDZINÁRODNOM POROVNANÍ

Napriek zlepšeniu výsledkov slovenských žiakov sa výsledky väčšiny krajín v porovnaní so Slovenskou republikou oproti roku 2001 nezmenili. Zmena nastala len v porovnaní so siedmimi krajinami: výsledky našich žiakov sa významne zhoršili v porovnaní s Ruskou federáciou a Singapurom (v roku 2001 mali naši žiaci s týmito krajinami porovnateľné výsledky), výsledky našich žiakov sa vyrovnali výsledkom žiakov Nového Zélandu a Škótska a Litvy (v roku 2001 boli výsledky týchto krajín významne lepšie) a významne lepšie výsledky dosiahli slovenskí žiaci v porovnaní so žiakmi Francúzska a Islandu (v roku 2001 sa výsledky našich žiakov v porovnaní s týmito krajinami významne nelíšili). Ostatné krajiny dosiahli buď významne lepšie alebo významne horšie výsledky rovnako v oboch cykloch štúdie (pozri prílohu č. 3).

Výrazné pozitívne zmeny vo výsledkoch niektorých krajín môže súvisieť s reformami školských systémov. V Ruskej federácii sa uskutočnila reforma, dôsledkom ktorej mala približne polovica testovaných žiakov jeden rok školskej dochádzky navyše a testovaní žiaci boli o pol roka starší oproti žiakom testovaným v roku 2001. Tieto zmeny zrejme tiež výrazne prispeli k zlepšeniu výsledkov ruských žiakov v roku 2006 (Mullis a kol., 2007).

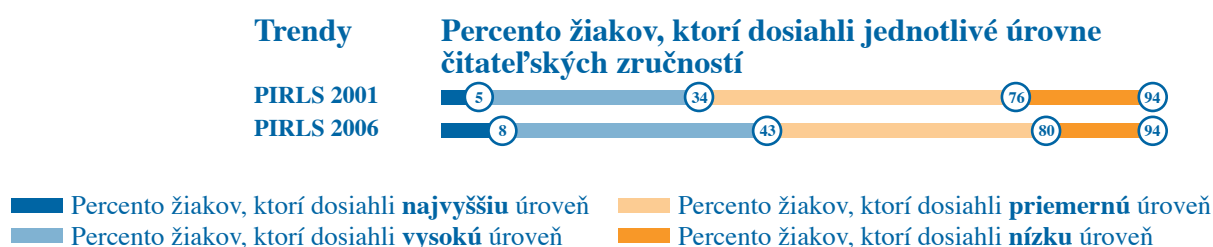
Veľmi podnetnou krajinou z hľadiska uskutočnených reforiem zameraných na rozvoj čitateľskej gramotnosti, ktoré sa uskutočňujú od roku 2000, je Honkong. V rámci tejto reformy sa okrem iného kladie veľký dôraz na vytváranie dobrého čitateľského prostredia v školách. Bežnou praxou v Honkongu je, že jedna hodina denne je venovaná čítaniu žiakov pre vlastné potešenie, počas nej si žiaci čítajú rôzne materiály podľa vlastného výberu (Schwippert, K., 2007, s.118).

Zmeny vo výsledkoch slovenských žiakov

Štatisticky významné zlepšenie žiakov bolo zaznamenané v čítaní pre literárny zážitok, pričom v čítaní pre získavanie informácií sa výkon žiakov v porovnaní s rokom 2001 významne nezmenil. Z hľadiska procesov porozumenia významné zlepšenie nastalo na oboch subškálach.

V porovnaní s rokom 2001 sa v roku 2006 v Slovenskej republike významne zvýšil podiel žiakov v troch najvyšších úrovniach, pričom najvýraznejší nárast nastal vo vysokej úrovni. V najrizikovejšej skupine, t.j. v tej, ktorá nedosiahla ani najnižšiu úroveň, sa podiel žiakov oproti roku 2001 nezmenil (pozri **graf č. 2**).

Graf č. 2: Podiel žiakov SR v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností v roku 2001 a 2006

Poznámka: V grafe sú uvedené kumulatívne podiely žiakov.

Výsledky v teste čítania v medzinárodnom porovnaní

Podobne ako v štúdiu PIRLS 2001 aj v tomto cykle štúdie (PIRLS 2006) **dosiahli dievčatá v takmer všetkých zúčastnených krajinách štatisticky významne lepšie výsledky ako chlapci**. Výnimku tvorilo Luxembursko a Španielsko, kde rozdiel vo výkonoch dievčat a chlapcov nebol štatisticky významný. Bodový rozdiel v prospech dievčat sa na celkovej škále čítania pohyboval od 3 do 67 bodov. V priemere bol výsledok dievčat o 17 bodov lepší ako výsledok chlapcov.

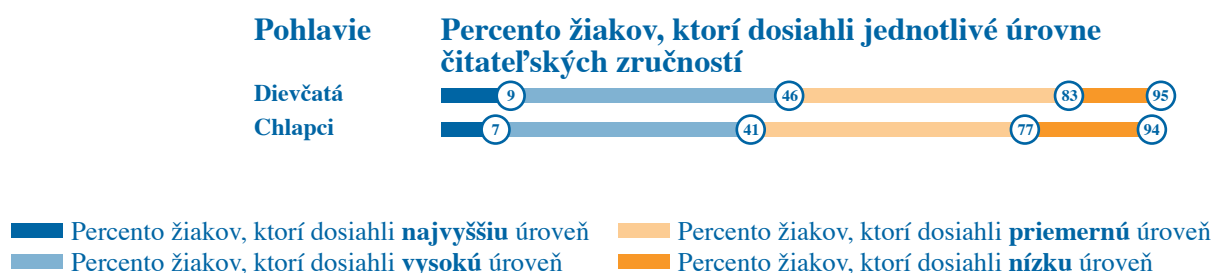
Rozdiel v priemerných výsledkoch medzi slovenskými dievčatami a chlapcami v teste čítania na celkovej škále predstavuje 11 bodov, čím sa naša krajina zaradila medzi krajiny s relatívne menším, avšak štatisticky významným rozdielom medzi výsledkami dievčat a chlapcov, podobne ako v roku 2001.

Vo väčšine krajín, vrátane Slovenskej republiky, dosiahli dievčatá významne lepšie výsledky na všetkých subškálach podľa cieľa čítania aj podľa procesov porozumenia. Výnimku tvorilo Maďarsko, Taliansko, Luxembursko a Španielsko, kde sa nepotvrdili významné rozdiely v čítaní pre získavanie informácií, ani na subškále vyhľadávania informácií a vyvodzovania záverov. V troch ďalších krajinách neboli rozdiely významné na jednej zo subškál. **V Slovenskej republike sa rozdiel v bodovom skóre medzi dievčatami a chlapcami na jednotlivých subškálach pohyboval od 10 do 13 bodov.**

Výsledky podľa úrovni čitateľských zručností

Lepšie výsledky dievčat než chlapcov SR potvrdzuje aj väčší podiel dievčat v troch najvyšších úrovniach čitateľských zručností, pričom najväčší rozdiel sa vyskytol v dvoch prostredných úrovniach. Zastúpenie dievčat a chlapcov na najnižšej úrovni bolo približne rovnaké, čo znamená, že najslabšie výkony sa vyskytovali približne rovnako u dievčat i chlapcov (pozri **graf č. 3**).

Graf č. 3: Podiel žiakov SR v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností podľa pohlavia

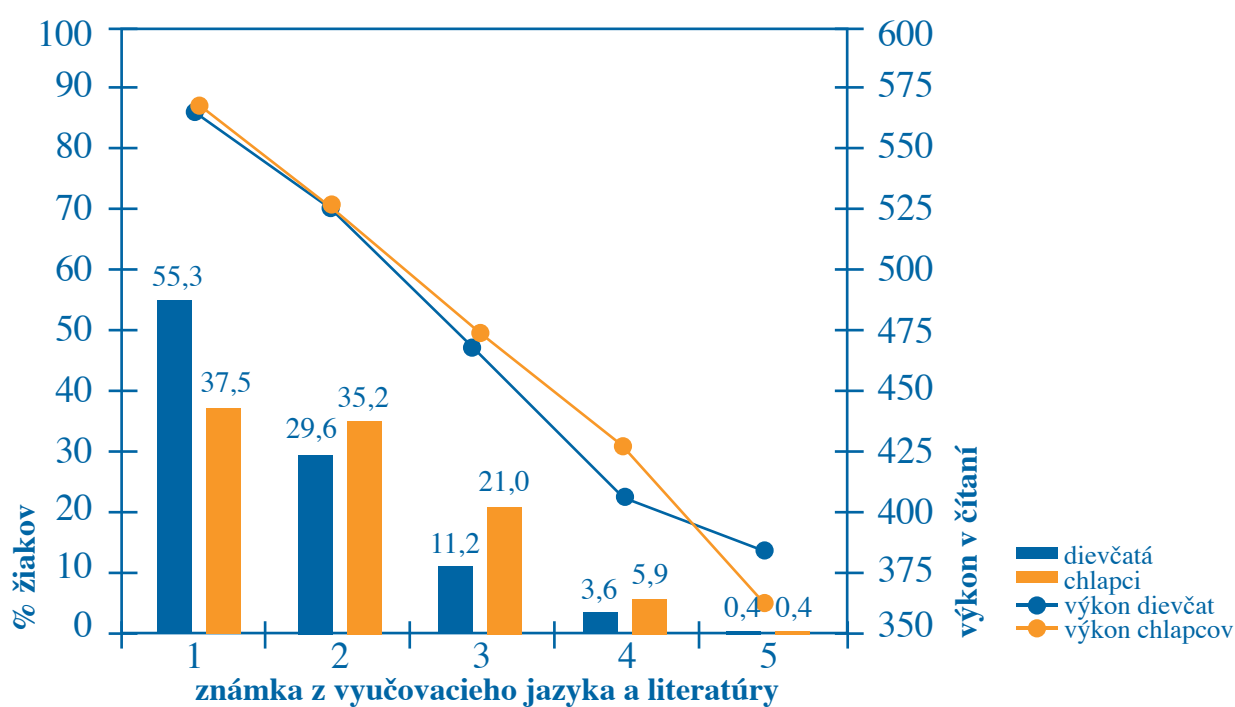
Poznámka: V grafe sú uvedené kumulatívne podiely žiakov.

3. DIEVČATÁ A CHLAPCI SR

Hodnotenie žiakov učiteľmi a výkon v teste čítania PIRLS 2006

Predpokladali sme, že celkovo lepší výkon dievčat v teste čítania sa premietne aj do lepšieho hodnotenia dievčat učiteľmi z vyučovacieho jazyka a literatúry. V grafe č. 4 je znázornený podiel dievčat a chlapcov podľa známky udelenej žiakom učiteľom s prislúchajúcim priemerným výkonom v teste čítania. Z grafu je zrejmé, že medzi jednotkármi sa vyskytovalo viac dievčat ako chlapcov. Potvrdilo sa, že čím boli žiaci ohodnotení lepšou známkou, tým boli aj ich výkony v teste čítania lepšie. Štatisticky významné rozdiely v priemerných výkonoch dievčat a chlapcov s rovnakou známkou sa nepotvrdili.

Graf č. 4: Znáмка a výkon v čítaní dievčat a chlapcov SR

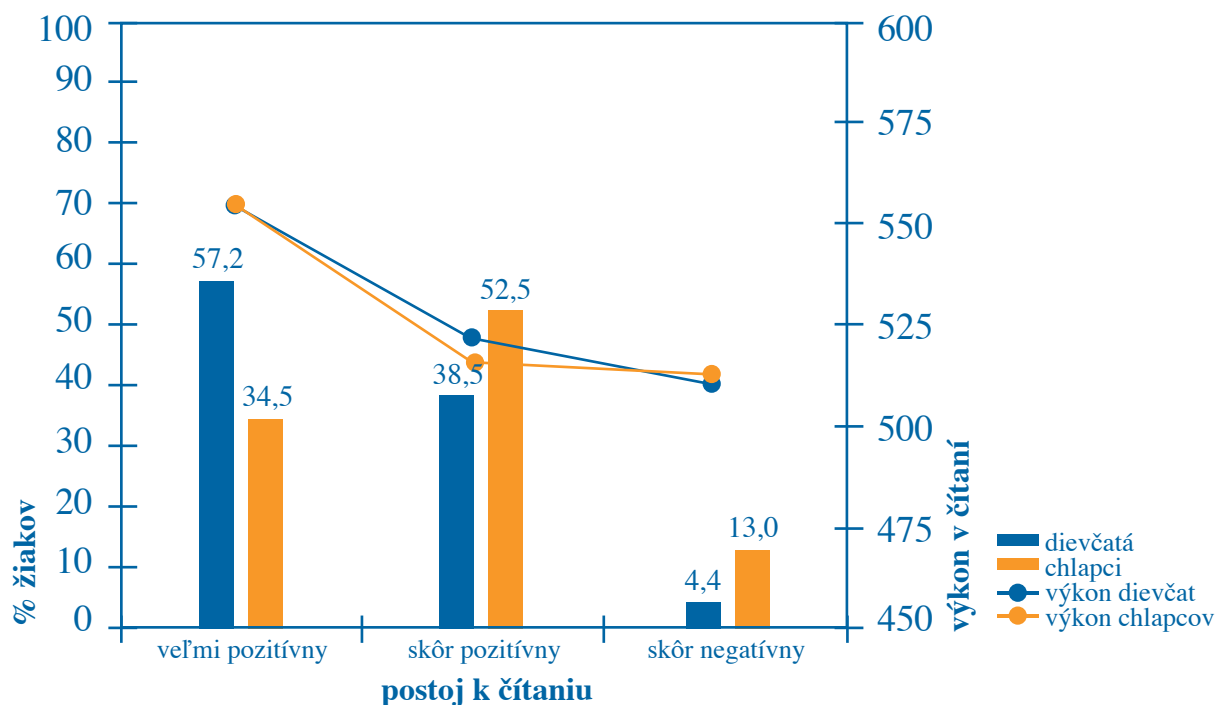
3. DIEVČATÁ A CHLAPCI SR

Postoj k čítaniu

Postoje a ďalšie afektívne vlastnosti, ako sú záujmy, motivácia, hodnoty sú rovnako dôležité ako osvojenie si poznatkov a zručností, keďže významne ovplyvňujú úspešnosť učenia sa poznatkov a zručností (Gavora, 1999).

V **grafe č. 5** je uvedený podiel dievčat a chlapcov SR v jednotlivých kategóriách postoja k čítaniu vo vzťahu k výkonom žiakov v teste čítania celkovo⁸. V skupine dievčat i chlapcov žiaci s veľmi pozitívnym postojom k čítaniu dosiahli významne lepšie výkony v čítaní než žiaci v oboch skupinách s menej pozitívnymi postojmi. Rovnaký záver sa potvrdil v takmer všetkých zúčastnených krajinách s výnimkou dvoch krajín (Macedónska a Južnej Afriky), kde sa rozdiel nepotvrdil v skupine chlapcov. Približne v 20 krajinách, vrátane Slovenskej republiky, sa dokonca výkony chlapcov s veľmi pozitívnymi postojmi vyrovnali výkonom dievčat v rovnakej kategórii postoja, t. j. **výkony dievčat a chlapcov s veľmi pozitívnym postojom sa významne nelíšili**. Podiel dievčat s veľmi pozitívnymi postojmi k čítaniu je však oveľa vyšší ako u chlapcov. V Slovenskej republike 57% dievčat v porovnaní s 35% chlapcov. Slabšie výsledky chlapcov možno teda čiastočne vysvetliť aj menej pozitívnymi postojmi tejto skupiny k čítaniu.

Graf č. 5: Postoj k čítaniu a výkony dievčat a chlapcov SR

⁸ Celkový postoj žiakov k čítaniu bol určený na základe miery súhlasu žiakov s nasledovnými tvrdeniami: čítam, len keď musím; baví ma rozprávať sa o knihách s inými ľuďmi; potešilo by ma, keby mi niekto daroval knihu; myslím si, že čítanie je nuda; mám radosť z čítania. Žiaci sa vyjadrovali na 4-bodovej škále s možnosťami od *úplne súhlasím* po *vôbec nesúhlasím*.

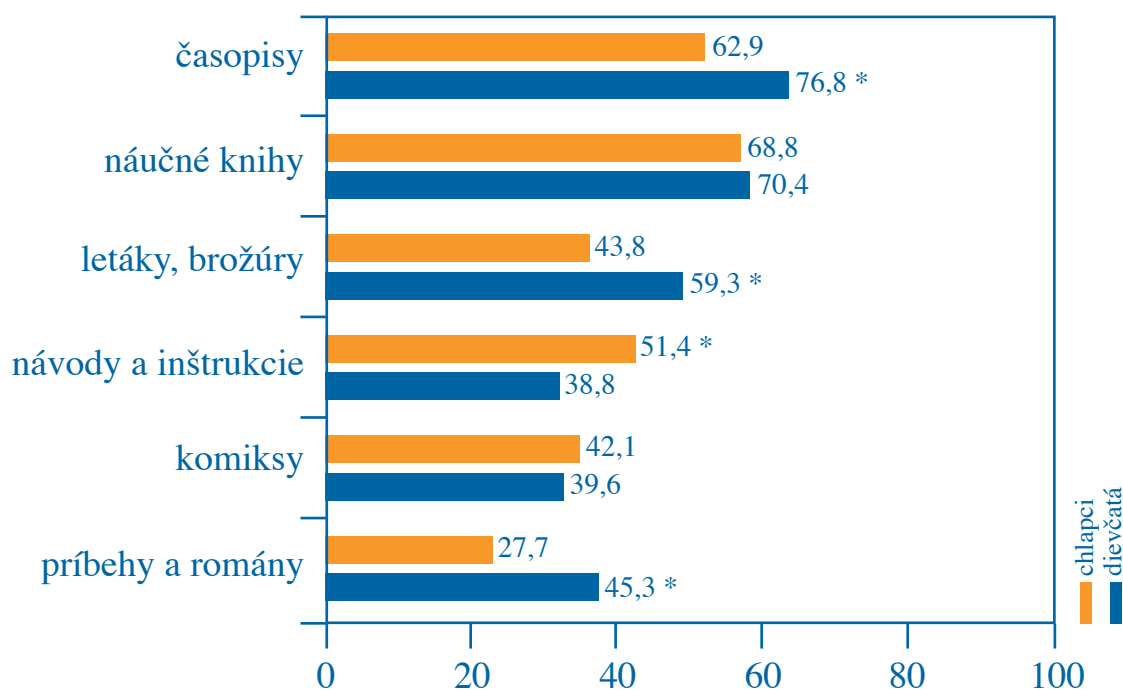
3. DIEVČATÁ A CHLAPCI SR

Čitateľské preferencie

Celkovo najväčší podiel žiakov SR v mimoškolskom čase aspoň raz za týždeň číta časopisy a náučné knihy. Avšak **z hľadiska frekvencie čítania príbehov a románov sa slovenskí žiaci umiestnili na poslednom mieste zo všetkých zúčastnených krajín**. Denne číta príbehy a romány len 15% žiakov, týždenne 21%, mesačne 21% a až **43% žiakov SR nečíta príbehy a romány nikdy, či takmer nikdy** ⁹.

Medzi dievčatami a chlapcami SR sa však z hľadiska preferencie rôznych druhov materiálov vyskytli značné rozdiely. V **grafe č. 6** uvádzame podiel dievčat a chlapcov SR, ktorí aspoň raz za týždeň čítali uvedené druhy materiálov. Významné rozdiely sa vyskytli v čítaní štyroch druhoch materiálov. V porovnaní s chlapcami, významne viac dievčat preferovalo čítanie časopisov, letákov a brožúr, príbehov a románov. Na druhej strane, významne viac chlapcov než dievčat čítalo návody a inštrukcie. V čítaní náučných kníh a komiksov sa významné rozdiely v podieloch dievčat a chlapcov nepotvrdili, čo znamená, že tieto druhy materiálov čítali dievčatá i chlapci približne rovnako.

Graf č. 6: Čitateľské preferencie žiakov SR podľa pohlavia

% žiakov, ktorí čítali materiály aspoň raz za týždeň

* Percento skupiny žiakov je štatisticky významne vyššie

⁹ Žiaci sa vyjadrovali na 4-bodovej škále: *každý deň alebo takmer každý deň, jeden alebo dvakrát za týždeň, jeden alebo dvakrát za mesiac a nikdy, či takmer nikdy*.

---

3. DIEVČATÁ A CHLAPCI SR

Poradie čítanosti materiálov sa u dievčat i chlapcov líši. Zatiaľ čo najväčší podiel dievčat aspoň raz za týždeň číta časopisy, najviac chlapcov číta náučné knihy. Príbehy a romány boli u dievčat štvrté v poradí, u chlapcov až na poslednom mieste. Čítanie návodov a inštrukcií bolo u chlapcov na 3. mieste, zatiaľ čo u dievčat na poslednom (pozri **tab. č. 4**).

Tab. č. 4: Poradie čítanosti materiálov žiakov SR podľa pohlavia

	Dievčatá	Chlapci
1.	časopisy	náučné knihy
2.	náučné knihy	časopisy
3.	letáky, brožúry	návody a inštrukcie
4.	príbehy a romány	letáky, brožúry
5.	komiksy	komiksy
6.	návody a inštrukcie	príbehy a romány

Predškolské aktivity

Rozvoj čitateľskej gramotnosti začína už pred vstupom do školy. Osobitne dôležitú úlohu v rozvoji čitateľskej gramotnosti zohráva rodina. Jej jedinečné postavenie spočíva najmä v tom, že stimuly, ktoré poskytuje, prichádzajú v mimoriadne dôležitom období vývinu dieťaťa – v predškolskom veku. Je to obdobie rozhodujúce nielen pre vývin hovorenej reči, ale pre rozvoj jazyka ako takého, vrátane jeho písanej podoby (Zápotočná, Hošková, 2000).

V štúdiu PIRLS to dokazuje vzťah medzi výkonom žiakov v čítaní a úrovňou predškolských stimulačných aktivít vo všetkých zúčastnených krajinách. Celková úroveň podnetnosti rodinného prostredia z hľadiska výskytu predškolských stimulačných aktivít bola hodnotená podľa toho, ako často rodičia uviedli, že robili s deťmi rôzne aktivity¹⁰. Na základe analýzy odpovedí boli vytvorené tri kategórie podnetnosti domáceho prostredia – vysoká, stredná a nízka miera výskytu predškolských stimulačných aktivít.

Celkovo rodičia uviedli dosť vysokú frekvenciu predškolských stimulačných aktivít. V priemere 54% žiakov sa nachádza v kategórii s vysokou mierou predškolských aktivít, 33% sa zaradilo do strednej úrovne a 13% do nízkej úrovne. Vo všetkých zúčastnených krajinách sa zistil pozitívny vzťah medzi výsledkami žiakov v teste čítania a úrovňou predškolských aktivít. V priemere rozdiel vo výsledkoch žiakov v jednotlivých kategóriách predstavoval 20 bodov (Mullis a kol., 2007).

Na Slovensku sa v kategórii s najväčším výskytom predškolských aktivít nachádza 65% žiakov, v strednej kategórii 30% žiakov SR a v nízkej 5% žiakov. Rozdiel vo výkonoch žiakov najvyššej a strednej kategórie predstavoval 18 bodov, strednej a nízkej 49 bodov. **Rozdiely medzi výkonmi slovenských žiakov v jednotlivých kategóriách podľa frekvencie predškolských aktivít sú štatisticky významné.**

Veľkosť domácej knižnice

Veľkosť domácej knižnice patrí medzi významné indikátory sociálno-kultúrneho zázemia, podobne ako napríklad aj vzdelanie alebo zamestnanie rodičov a pod. Aj v štúdiu PIRLS sa potvrdila súvislosť medzi sociálno-kultúrnym zázemím žiakov a ich výkonmi v teste.

Graf č. 7 znázorňuje rozdiel v bodovom skóre v teste čítania v prospech žiakov, ktorí majú v domácnosti viac ako 25 kníh, v porovnaní so žiakmi, ktorí majú doma menej ako 25 kníh v zúčastnených krajinách¹¹.

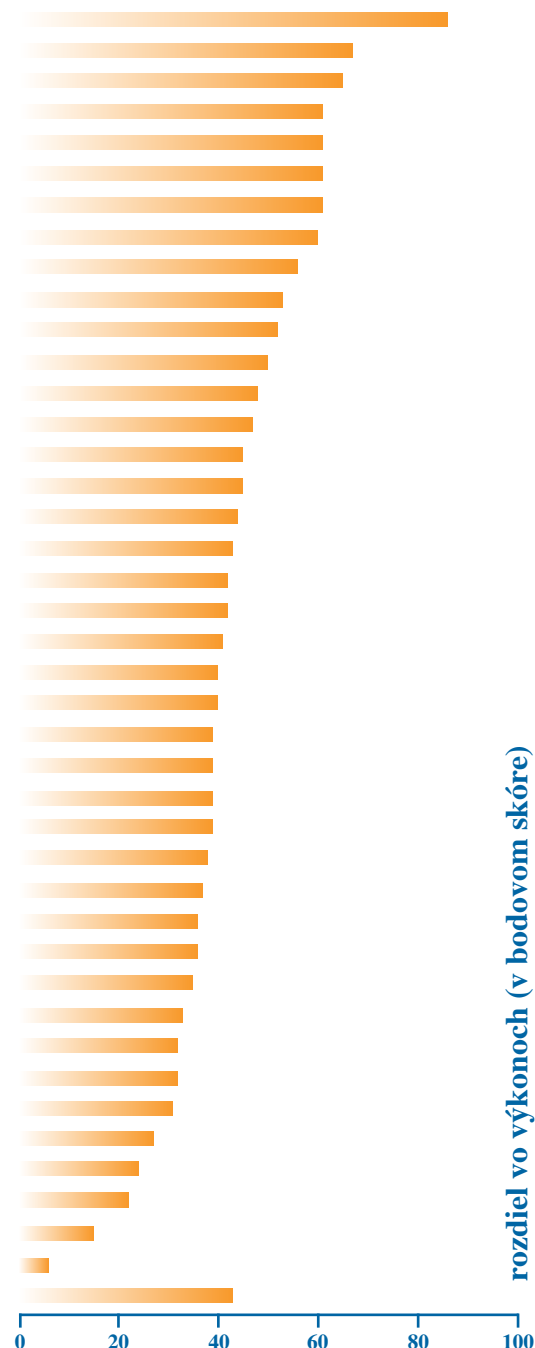
¹⁰ Išlo o nasledovné aktivity: čítali knihy, rozprávali príbehy, spievali piesne, hrali sa s hračkami s abecedou, hrali sa slovné hry, čítali nahlas nápisy a názvy. Rodičia vyjadrovali frekvenciu uvedených aktivít na škále: *často*, *niekedy* a *nikdy*, či *takmer nikdy*.

¹¹ Údaje boli získané od žiakov. Žiaci mali na výber nasledovné možnosti: a) 0-10 kníh; b) 11-25 kníh; c) 26-100 kníh; d) 101-200 kníh; e) viac ako 200 kníh.

4. PODNETNOSŤ DOMÁCEHO PROSTREDIA A VÝSLEDKY ŽIAKOV

Graf č. 7: Rozdiel v bodovom skóre žiakov z domácností nad 25 kníh a z domácností do 25 kníh podľa krajín

Krajina	Žiaci z domácností nad 25 kníh		Žiaci z domácností do 25 kníh		Rozdiel vo výsledkoch skupín žiakov
	%	priemerný výsledok	%	priemerný výsledok	
Írán	18	496	82	411	86
Južná Afrika	31	365	69	298	67
Slovenská republika	71	551	29	486	65
Rumunsko	41	532	59	471	61
Nový Zéland	75	552	25	490	61
Macedónsko	51	485	49	424	61
Anglicko	74	557	26	497	61
Maďarsko	69	571	31	511	60
Singapúr	73	575	27	519	56
Luxembursko	75	571	25	517	53
Bulharsko	56	573	44	520	52
Škótsko	70	544	30	494	50
Nemecko	71	568	29	520	48
Trinidad a Tobago	56	461	44	415	47
Francúzsko	73	536	27	490	45
Belgicko (Fr.)	70	515	30	470	45
Maroko	19	367	81	322	44
Poľsko	60	539	40	496	43
Čína, Tajpej	59	554	41	512	42
Švédsko	81	559	19	517	42
Rakúsko	64	555	36	514	41
Kanada	75	563	25	523	40
Ruská federácia	70	577	30	537	40
Nórsko	78	511	22	471	39
Slovinsko	69	535	31	496	39
Dánsko	75	557	25	518	39
Španielsko	64	530	36	492	39
Island	79	521	21	483	38
Izrael	68	538	32	501	37
USA	67	555	33	519	36
Lotyšsko	75	552	25	516	36
Litva	60	552	40	517	35
Gruzínsko	64	488	36	455	33
Holandsko	64	560	36	527	32
Belgicko (Fl.)	72	557	28	525	32
Moldavsko	33	521	67	491	31
Taliansko	59	564	41	537	27
Kuvajt	46	364	54	339	24
Honkong	59	573	41	551	22
Katar	63	374	37	359	15
Indonézia	17	418	83	412	6
Medzinárodný priemer	61	523	39	480	43

Poznámka: Kanadu zastupuje len 5 provincií, ktoré reprezentujú 88 % populácie žiakov Kanady.

Priemerné rozdiely vo výkonoch porovnávaných dvoch skupín žiakov sa pohybovali od 6 do 86 bodov. S výnimkou žiakov z Indonézie boli tieto rozdiely štatisticky významné. Slovenská republika sa zaradila medzi krajiny s najväčším rozdielom medzi porovnávanými skupinami žiakov (65 bodov), pričom v kategórii do 25 kníh sa nachádzalo 29% žiakov a v kategórii nad 25 kníh 71% žiakov.

5. VÝSLEDKY ŽIAKOV PODĽA KRAJOV

Celkovo najlepšie výsledky dosiahli žiaci z Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja. Medzi výsledkami žiakov z týchto krajov nie sú štatisticky významné rozdiely. Najhoršie výsledky žiakov sa vyskytli v Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom kraji. Žiaci v týchto krajoch dosiahli porovnateľné výsledky, pričom v porovnaní s ostatnými kraji dosiahli významne horšie výsledky (pozri **tab. č. 5**). Nitriansky kraj sa nachádza uprostred týchto dvoch skupín krajov - priemerný výsledok žiakov v tomto kraji sa blíži národnému priemeru.

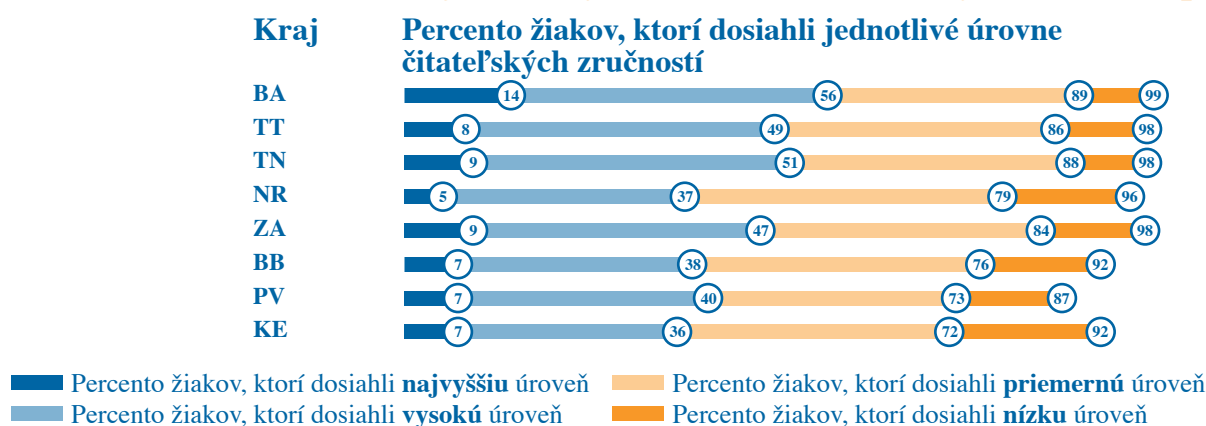
Tab. č. 5: Výsledky podľa krajov

Kraj	Priemer	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PV	KE
BA	557		●	●	▲	●	▲	▲	▲
TT	544	●		●	▲	●	▲	▲	▲
TN	547	●	●		▲	●	▲	▲	▲
NR	526	▼	▼	▼		●	●	●	●
ZA	541	●	●	●	●		▲	▲	▲
BB	522	▼	▼	▼	●	▼		●	●
PV	514	▼	▼	▼	●	▼	●		●
KE	517	▼	▼	▼	●	▼	●	●	

- ▲ štatisticky významne **lepší** priemerný výsledok
- priemerný výsledok sa štatisticky významne nelíši
- ▼ štatisticky významne **horší** priemerný výsledok

Z hľadiska podielu žiakov v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností najväčší podiel žiakov v najvyššej úrovni sa zistil v Bratislavskom kraji a najmenší podiel v Nitrianskom kraji (pozri **graf č. 8**). Podiely žiakov v tejto kategórii v ostatných krajoch približne zodpovedali národnému priemeru. Z grafu možno vidieť, že z hľadiska zastúpenia žiakov vo všetkých úrovniach sa vyskytujú skupiny krajov, v ktorých je distribúcia žiakov veľmi podobná. Jednu skupinu tvorí Trnavský, Trenčiansky a Žilinský kraj. Ďalšiu skupinu tvoria kraje Prešovský, Košický a Banskobystrický. V tejto skupine krajov sa vyskytuje najväčší podiel žiakov v rizikovej skupine. Tento stav môže čiastočne vysvetľovať aj skutočnosť, že v týchto krajoch sa nachádza najväčší podiel žiakov s veľmi nízkym priemerným výsledkom pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Graf č. 8: Podiel žiakov v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností podľa krajov

Poznámka: V grafe sú uvedené kumulatívne podiely žiakov.

6. VYUČOVANIE ČÍTANIA

Informácie, ktoré prezentujeme v tejto kapitole boli získané od učiteľov testovaných žiakov. Učitelia sa v dotazníkoch vyjadrovali, ako často používali rôzne materiály, či robili určité aktivity so žiakmi. Mali k dispozícii škálu: každý deň alebo takmer každý deň (denne), raz alebo dvakrát do týždňa (týždenne), raz alebo dvakrát za mesiac (mesačne) a nikdy alebo takmer nikdy (nikdy).

Vyučovanie čítania na Slovensku

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame, ako často boli využívané rôzne učebné materiály, či robili vybrané aktivity so žiakmi. Tieto materiály či aktivity sú vo všetkých tabuľkách usporiadané od najviac po najmenej používané v rámci vyučovania žiakov.

Azda najmenej prekvapujúcim zistením je, že pri vyučovaní čítania sú takmer na 100% využívané učebnice (pozri **tab. č. 6**). Prevažne denne alebo týždenne sú využívané pracovné listy. Skôr týždenne až mesačne boli využívané materiály z iných predmetov, rôzne detské knihy a detské časopisy. Napriek tomu, že materiály na internete boli využívané najmenej, oproti roku 2001 nastala výrazná zmena. **Zatiaľ čo v roku 2001 sa materiály na internete (www stránky) vo vyučovaní nepoužívali vôbec, v roku 2006 sa s nimi stretávalo už aspoň 30% žiakov mesačne.** Súvisí to nepochybne aj s projektom informatizácie škôl, ktorý v posledných rokoch na Slovensku prebehol. Podľa zistení v rámci štúdie PIRLS, percento žiakov, navštevujúcich školy, ktoré nemajú žiadne počítače klesol v roku 2006 na 0% (v roku 2001 to bolo až 66% žiakov). Percento žiakov, s ktorými učitelia mali možnosť využívať počítače sa zvýšilo na 86% (v roku 2001 len 16% žiakov).

Tab. č. 6: Frekvencia používania vybraných učebných materiálov v SR

% žiakov	Učebnice	Pracovné listy	Materiály z iných predmetov	Detské knihy	Detské časopisy / noviny	Materiály na internete
denne	98	41	15	8	5	0
týždenne	2	36	39	42	45	7
mesačne	0	11	41	50	46	30
nikdy	0	11	5	0	4	63

V **tabuľke č. 7** uvádzame, ako často sa používali rôzne typy textov. **Najväčší podiel žiakov sa stretáva s krátkymi príbehmi** (napr. bajkami, rozprávkami) **a básničkami**, čo zrejme súvisí aj s tým, že v čítankách sú prevažne zastúpené tieto typy textov. Menšia pozornosť sa venuje práci s informačnými textami, z ktorých najčastejšie sa používali náučné články o veciach, ľudoch alebo udalostiach. **40% žiakov vôbec nečítalo návody alebo príručky o tom, ako veci fungujú a až 64% žiakov sa vôbec nestretlo s tabuľkami, diagramami a grafmi.**

6. VYUČOVANIE ČÍTANIA

Tab. č. 7: Frekvencia používania vybraných typov textov v SR

% žiakov	Literárne texty				Informačné texty		
	krátke príbehy	básničky	knihy s kapitolami	divadelné hry	náučné články o veciach, ľudoch, udalostiach	návody / príručky o tom, ako veci fungujú	tabuľky, diagramy, grafy
denne	47	10	3	0	8	0	1
týždenne	36	57	25	3	28	10	4
mesačne	16	33	60	63	60	50	31
nikdy	1	0	12	34	3	40	64

Samotné čítanie môže na vyučovaní prebiehať rôznymi spôsobmi. U nás **najčastejšie, prevažne denne, čítali žiaci nahlas celej triede** (pozri **tab. č. 8**). Približne rovnako často (prevažne denne alebo týždenne) si žiaci čítali potichu alebo učiteľ čítal celej triede nahlas. Najmenej využívaným spôsobom čítania bolo vzájomné si čítanie žiakov v malých skupinách alebo vo dvojiciach, ktorý sa využíval u 40% žiakov iba mesačne a vôbec u 32% žiakov. Uprednostňovanie hlasného čítania žiakov celej triede pred čítaním si potichu zrejme súvisí aj s **veľkým dôrazom na techniku čítania (plynulé a výrazné čítanie), na ktorú sa učitelia zamerali - až u 86% štvrtákov denne** a 12% týždenne, čo je však plne v súlade s dôrazom, ktorý sa kladie na techniku čítania v platných pedagogických dokumentoch pre 1. stupeň ZŠ.

Tab. č. 8: Frekvencia používania vybraných aktivít spojených s čítaním v SR

% žiakov	Žiaci čítajú nahlas	Žiaci čítajú potichu	Učiteľ číta nahlas	Žiaci čítajú v skupinách / vo dvojiciach
denne	78	42	41	2
týždenne	16	42	42	27
mesačne	4	15	15	40
nikdy	2	1	1	32

Ďalej sa v dotazníku učitelia vyjadrovali, ako často po prečítaní nejakého textu požiadajú žiakov, aby robili vybrané činnosti (pozri **tab. č. 9**). **Medzi najčastejšie, prevažne denné, aktivity patrilo ústne odpovedanie žiakov na otázky k textu alebo zhrnutie toho, čo prečítali a reprodukovanie obsahu prečítaného textu.** Aspoň týždenne 69% žiakov odpovedalo písomne na otázky do zošita alebo na papier a 56% žiakov rozprávalo jeden druhému o tom, čo čítali. Prevažne týždenne alebo mesačne žiaci písali krátku vlastnú reakciu na to, čo čítali. Prevažne mesačne využívali žiaci prečítané na ďalšie aktivity (napr. na spoločnú dramatizáciu) alebo písali test.

6. VYUČOVANIE ČÍTANIA

Tab. č. 9: Frekvencia používania vybraných aktivít po prečítaní textu v SR

% žiakov	Ústne odpovedať na otázky / zhrnúť	Zreprodukovať obsah prečítaného textu*	Odpovedať písomne na otázky do zošita	Rozprávať jeden druhému o tom, čo čítali	Napísať krátku vlastnú reakciu na to, čo čítali	Ďalšie aktivity (napr. dramatizácia)	Napísať test
denne	87	68	20	18	5	5	2
týždenne	12	27	49	38	40	34	12
mesačne	1	5	28	34	45	58	60
nikdy	0	0	2	11	10	4	26

* národná položka

Vyučovanie čítania v kontexte krajín EÚ a OECD

Cieľom tejto časti je opísať ako sa vyučovanie čítania uskutočňuje v ostatných krajinách EÚ a OECD. Vzhľadom na skutočnosť, že Ruská federácia dosiahla v čitateľskej gramotnosti žiakov veľmi dobré výsledky, popri krajinách EÚ a OECD sme ju tiež zahrnuli do analýz. Odpovede učiteľov boli prevedené na číselnú hodnotu, ktorá vyjadruje priemerný počet dní. Ak sa hodnota blíži číslu 5, znamená to, že sa sledovaný jav uskutočňuje denne, ak sa blíži číslu 1, znamená to týždenne, 0,25 znamená mesačne a 0 nikdy. Takto sú údaje uvedené vo všetkých tabuľkách tejto kapitoly.

6. VYUČOVANIE ČÍTANIA

Učebné materiály

V **tabuľke č. 10** je uvedené ako často sa v jednotlivých krajinách pri vyučovaní čítania využívajú rôzne učebné materiály. Jednotlivé materiály sú v nej usporiadané podľa priemernej frekvencie používania. V priemere sa vo vyučovaní čítania najčastejšie využívali učebnice a pracovné listy. Ďalej nasledovali detské knihy, materiály z iných predmetov a v priemere menej než týždenne detské časopisy a internet. Medzi jednotlivými krajinami sú značné rozdiely. V používaní niektorých materiálov sa prejavili podobnosti a odlišnosti v niektorých skupinách krajín, čo zrejme okrem iného súvisí aj s geografickou polohou, či kultúrno-historickou a vzdelávacou tradíciou týchto krajín. 1. skupinu tvoria krajiny východnej Európy, vrátane Slovenskej republiky a 2. skupinu anglicky hovoriace a severské krajiny. V prvej skupine krajín sa najčastejšie využívajú učebnice a pracovné listy, zatiaľ čo detské knihy a materiály z iných predmetov sa využívajú podpriemerne. V druhej skupine sa učebnice používajú v porovnaní s ostatnými krajinami podpriemerne, zatiaľ čo častejšie sa využívajú detské knihy, materiály z iných predmetov a tiež materiály na internete.

Tab. č. 10: Frekvencia používania vybraných učebných materiálov v krajinách EÚ a OECD

Učebnice		Pracovné listy		Materiály z iných predmetov		Detské knihy		Časopisy		Internet	
krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní
Bulharsko	4,98	Bulharsko	4,34	Španielsko	2,51	USA	3,11	Rakúsko	1,17	Anglicko	0,76
Poľsko	4,97	Poľsko	4,29	USA	2,33	Anglicko	3,09	Slovensko	0,80	Nový Zéland	0,40
Ruská federácia	4,97	Maďarsko	4,16	Island	2,06	Švédsko	3,02	Belgicko (Fr.)	0,56	USA	0,38
Litva	4,96	Litva	4,13	Švédsko	2,04	Island	3,00	USA	0,50	Škótsko	0,31
Rumunsko	4,92	Slovinsko	3,84	Francúzsko	1,88	Holandsko	2,73	Maďarsko	0,48	Island	0,28
Slovensko	4,92	Nemecko	3,41	Nórsko	1,80	Nórsko	2,72	Francúzsko	0,47	Nórsko	0,28
Maďarsko	4,76	Belgicko (Fl.)	3,05	Holandsko	1,73	Škótsko	2,41	Rumunsko	0,43	Švédsko	0,26
Lotyšsko	4,73	Rakúsko	2,91	Nemecko	1,56	Nový Zéland	2,09	Taliano	0,38	Rakúsko	0,24
Španielsko	4,62	Rumunsko	2,68	Anglicko	1,48	Francúzsko	1,84	Nový Zéland	0,37	Holandsko	0,24
Taliano	4,32	Island	2,64	Belgicko (Fl.)	1,48	Dánsko	1,38	Ruská federácia	0,37	Bulharsko	0,22
Nórsko	4,09	Nórsko	2,57	Rumunsko	1,37	Rumunsko	1,38	Bulharsko	0,36	Rumunsko	0,22
Island	3,97	Taliano	2,51	Škótsko	1,36	Belgicko (Fr.)	1,38	Slovinsko	0,36	Luxembursko	0,21
Slovinsko	3,89	Španielsko	2,50	Nový Zéland	1,31	Španielsko	1,37	Litva	0,34	Poľsko	0,21
Luxembursko	3,63	Slovensko	2,44	Maďarsko	1,26	Ruská federácia	1,36	Švédsko	0,34	Dánsko	0,19
Rakúsko	3,26	Lotyšsko	2,33	Belgicko (Fr.)	1,25	Belgicko (Fl.)	1,30	Luxembursko	0,33	Nemecko	0,17
Belgicko (Fl.)	3,18	USA	2,12	Slovensko	1,24	Bulharsko	1,19	Belgicko (Fl.)	0,32	Maďarsko	0,15
USA	2,93	Luxembursko	2,04	Rakúsko	1,23	Maďarsko	1,07	Lotyšsko	0,31	Slovensko	0,15
Nemecko	2,60	Belgicko (Fr.)	1,70	Bulharsko	1,22	Taliano	1,05	Nemecko	0,26	Španielsko	0,14
Švédsko	2,45	Švédsko	1,64	Slovinsko	1,22	Slovensko	0,93	Poľsko	0,26	Francúzsko	0,13
Holandsko	2,17	Holandsko	1,61	Ruská federácia	1,18	Rakúsko	0,90	Anglicko	0,24	Slovinsko	0,13
Škótsko	2,17	Škótsko	1,53	Taliano	1,13	Nemecko	0,89	Holandsko	0,20	Belgicko (Fl.)	0,11
Francúzsko	1,84	Dánsko	1,43	Litva	1,13	Litva	0,84	Španielsko	0,20	Taliano	0,10
Anglicko	1,74	Ruská federácia	1,34	Poľsko	1,09	Poľsko	0,70	Nórsko	0,19	Lotyšsko	0,10
Dánsko	1,55	Francúzsko	1,31	Lotyšsko	1,01	Lotyšsko	0,66	Island	0,18	Litva	0,10
Belgicko (Fr.)	1,46	Anglicko	1,20	Luxembursko	0,53	Luxembursko	0,64	Škótsko	0,17	Belgicko (Fr.)	0,07
Nový Zéland	0,49	Nový Zéland	1,17	Dánsko	0,35	Slovinsko	0,59	Dánsko	0,11	Ruská federácia	0,04
priemer	3,45	priemer	2,50	priemer	1,41	priemer	1,60	priemer	0,37	priemer	0,22

6. VYUČOVANIE ČÍTANIA

V **tabuľke č. 11** je uvedené, ako sa využívajú rôzne typy textov v jednotlivých krajinách. Z literárnych textov sa v priemere využívajú texty v nasledovnom poradí: krátke príbehy, knihy s kapitolami, básničky a divadelné hry. V súlade s uvedenými učebnými materiálmi sa dalo očakávať, že krajiny, ktoré častejšie využívajú rôzne detské knihy (anglicky hovoriace a severské krajiny), budú v porovnaní s ostatnými krajinami častejšie využívať knihy s kapitolami, čo sa aj potvrdilo. Naopak, krajiny východnej Európy vrátane Slovenska, v ktorých sa využívajú nadpriemerne učebnice, najčastejšie využívajú krátke príbehy a básničky.

Z informačných textov sú najčastejšie používané náučné články o veciach, ľudoch a udalostiach, ďalej tabuľky, diagramy a najmenej návody alebo príručky o tom, ako veci fungujú. Vo využívaní informačných textov je situácia veľmi individuálna. Na Slovensku sa však všetky tri typy informačných textov využívajú v porovnaní s ostatnými krajinami podpriemerne, pričom spolu s Dánskom a Rakúskom patrila Slovenská republika medzi krajiny, kde sa tabuľky, diagramy a grafy používajú najmenej.

Tab. č. 11: Frekvencia používania vybraných typov textov v krajinách EÚ a OECD

LITERÁRNE TEXTY								INFORMAČNÉ TEXTY					
krátke príbehy		knihy s kapitolami		básničky		divadelné hry		náučné články o veciach, ľuďoch, udalostiach		tabuľky, diagramy, grafy		návody / príručky o tom, ako veci fungujú	
krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní
Maďarsko	3,28	Švédsko	3,71	Bulharsko	1,63	Nový Zéland	0,51	Taliano	2,24	USA	1,84	Ruská federácia	0,98
Taliano	3,25	Holandsko	2,87	Poľsko	1,44	Litva	0,34	Nemecko	1,88	Ruská federácia	0,96	Švédsko	0,85
Bulharsko	3,08	USA	2,87	Ruská federácia	1,26	Slovinsko	0,32	Švédsko	1,85	Taliano	0,86	Slovinsko	0,78
Litva	2,95	Island	2,55	Rumunsko	1,25	Ruská federácia	0,29	USA	1,77	Lotyšsko	0,75	Maďarsko	0,69
Ruská federácia	2,91	Nórsko	2,48	Slovensko	1,15	Anglicko	0,29	Rakúsko	1,69	Holandsko	0,69	Španielsko	0,54
Poľsko	2,90	Ruská federácia	1,92	Litva	0,94	Francúzsko	0,26	Maďarsko	1,54	Anglicko	0,67	Nový Zéland	0,51
Slovensko	2,76	Nový Zéland	1,88	Maďarsko	0,85	Španielsko	0,23	Bulharsko	1,20	Nemecko	0,64	Anglicko	0,45
Lotyšsko	2,67	Francúzsko	1,78	Nový Zéland	0,83	Rumunsko	0,22	Slovinsko	1,20	Rumunsko	0,64	Holandsko	0,43
Rumunsko	2,27	Škótsko	1,66	Francúzsko	0,61	Bulharsko	0,20	Španielsko	1,20	Španielsko	0,64	Nemecko	0,41
USA	2,07	Anglicko	1,47	USA	0,56	Lotyšsko	0,20	Nový Zéland	1,17	Poľsko	0,62	Poľsko	0,40
Island	1,93	Dánsko	1,45	Island	0,54	Škótsko	0,19	Belgicko (FL)	1,08	Slovinsko	0,58	USA	0,40
Španielsko	1,90	Španielsko	1,02	Taliano	0,54	Slovensko	0,18	Rumunsko	1,01	Nový Zéland	0,56	Belgicko (FL)	0,39
Dánsko	1,69	Litva	0,87	Nórsko	0,52	Taliano	0,17	Ruská federácia	1,01	Škótsko	0,53	Belgicko (Fr.)	0,37
Rakúsko	1,55	Belgicko (FL)	0,65	Lotyšsko	0,51	Poľsko	0,16	Poľsko	0,98	Bulharsko	0,52	Rakúsko	0,36
Nórsko	1,54	Rakúsko	0,60	Španielsko	0,48	USA	0,15	Nórsko	0,94	Litva	0,47	Taliano	0,36
Anglicko	1,44	Taliano	0,58	Nemecko	0,42	Luxembursko	0,14	Škótsko	0,91	Belgicko (Fr.)	0,39	Škótsko	0,36
Holandsko	1,42	Poľsko	0,58	Rakúsko	0,41	Nórsko	0,12	Anglicko	0,90	Belgicko (FL)	0,37	Lotyšsko	0,34
Nový Zéland	1,31	Maďarsko	0,57	Dánsko	0,41	Dánsko	0,11	Slovensko	0,84	Francúzsko	0,35	Litva	0,34
Slovinsko	1,30	Nemecko	0,54	Anglicko	0,41	Island	0,11	Litva	0,82	Luxembursko	0,35	Rumunsko	0,31
Švédsko	1,30	Slovensko	0,53	Belgicko (FL)	0,40	Belgicko (Fr.)	0,09	Holandsko	0,77	Island	0,33	Bulharsko	0,25
Škótsko	1,28	Rumunsko	0,48	Slovinsko	0,38	Rakúsko	0,08	Luxembursko	0,76	Maďarsko	0,30	Slovensko	0,23
Francúzsko	1,22	Lotyšsko	0,45	Škótsko	0,35	Nemecko	0,08	Lotyšsko	0,60	Švédsko	0,30	Francúzsko	0,21
Luxembursko	1,12	Luxembursko	0,41	Belgicko (Fr.)	0,28	Maďarsko	0,08	Dánsko	0,51	Nórsko	0,25	Island	0,20
Nemecko	1,11	Belgicko (Fr.)	0,40	Luxembursko	0,22	Švédsko	0,08	Belgicko (Fr.)	0,50	Rakúsko	0,15	Dánsko	0,18
Belgicko (Fr.)	0,99	Bulharsko	0,39	Holandsko	0,20	Holandsko	0,04	Francúzsko	0,49	Slovensko	0,15	Luxembursko	0,18
Belgicko (FL)	0,96	Slovinsko	0,27	Švédsko	0,14	Belgicko (FL)	0,04	Island	0,35	Dánsko	0,11	Nórsko	0,13
priemer	1,93	priemer	1,27	priemer	0,64	priemer	0,18	priemer	1,09	priemer	0,54	priemer	0,41

6. VYUČOVANIE ČÍTANIA

Čítanie na vyučovaní

Zatiaľ čo na Slovensku sa najčastejšie využíva hlasné čítanie žiakov, v rámci krajín EÚ a OECD sa najčastejšie v priemere využíva tiché čítanie si žiakov. Hlasné čítanie sa na Slovensku využíva nadpriemerne, tiché čítanie žiakov sa využíva podpriemerne, takmer najmenej často spomedzi ostatných krajín tejto skupiny. Ostatné spôsoby čítania sú v SR využívané podpriemerne (pozri **tab. č. 12**). Podobne ako v SR hlasné čítanie žiakov sa využíva nadpriemerne aj v ostatných krajinách východnej Európy. Naopak, v anglicky hovoriacich a severských krajinách iba podpriemerne. Na rozdiel od Slovenskej republiky sa však vo viacerých krajinách východnej Európy častejšie využíva aj tiché čítanie žiakov alebo vzájomné čítanie žiakov v skupinách.

Tab. č. 12: Frekvencia vybraných aktivít spojených s čítaním v krajinách EÚ a OECD

Žiaci si čítajú potichu		Učiteľ číta nahlas		Žiaci čítajú nahlas		Žiaci čítajú v skupinách / vo dvojiciach	
krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní
Nový Zéland	4,57	Bulharsko	4,53	Ruská federácia	4,82	Ruská federácia	2,05
Ruská federácia	4,31	Nový Zéland	4,07	Rumunsko	4,68	Škótsko	1,90
Švédsko	4,30	Nórsko	4,05	Bulharsko	4,59	Anglicko	1,81
USA	4,15	Španielsko	4,03	Litva	4,28	USA	1,73
Bulharsko	4,11	USA	4,02	Španielsko	4,25	Nový Zéland	1,64
Francúzsko	4,00	Island	3,98	Slovensko	4,09	Bulharsko	1,36
Rumunsko	3,95	Taliano	3,85	Poľsko	4,06	Rumunsko	1,34
Poľsko	3,70	Rumunsko	3,85	Lotyšsko	4,03	Nórsko	1,30
Nórsko	3,66	Anglicko	3,79	Francúzsko	4,01	Dánsko	1,26
Slovinsko	3,59	Poľsko	3,74	Taliano	3,98	Litva	1,03
Lotyšsko	3,58	Holandsko	3,44	Maďarsko	3,42	Holandsko	1,01
Škótsko	3,56	Ruská federácia	3,38	Belgicko (Fr.)	3,40	Lotyšsko	0,98
Anglicko	3,55	Švédsko	3,17	Belgicko (Fl.)	3,33	Slovinsko	0,95
Holandsko	3,54	Francúzsko	3,09	Slovinsko	3,20	Nemecko	0,94
Maďarsko	3,52	Belgicko (Fr.)	2,99	Anglicko	2,86	Maďarsko	0,85
Belgicko (Fr.)	3,50	Škótsko	2,95	Nemecko	2,84	Belgicko (Fl.)	0,82
Island	3,47	Slovinsko	2,94	USA	2,40	Švédsko	0,72
Nemecko	3,39	Slovensko	2,53	Holandsko	2,24	Rakúsko	0,71
Belgicko (Fl.)	3,36	Belgicko (Fl.)	2,50	Luxembursko	2,20	Poľsko	0,68
Rakúsko	3,27	Litva	2,27	Rakúsko	2,09	Taliano	0,58
Španielsko	3,19	Maďarsko	2,18	Nórsko	1,76	Belgicko (Fr.)	0,49
Litva	2,99	Lotyšsko	1,79	Škótsko	1,58	Island	0,47
Taliano	2,91	Dánsko	1,70	Island	1,52	Španielsko	0,46
Slovensko	2,57	Luxembursko	1,21	Dánsko	1,44	Slovensko	0,44
Luxembursko	2,55	Nemecko	1,19	Nový Zéland	0,94	Francúzsko	0,43
Dánsko	2,40	Rakúsko	1,15	Švédsko	0,87	Luxembursko	0,30
Priemer	3,53	Priemer	3,02	Priemer	3,03	Priemer	1,01

6. VYUČOVANIE ČÍTANIA

Aktivity po prečítaní textu

Z **tab. č. 13** vidno, že v priemere najčastejšou aktivitou je ústne odpovedanie žiakov na otázky, podobne ako na Slovensku. Avšak táto aktivita je opäť typická pre krajiny východnej Európy, kde sa využíva nadpriemerne. V anglicky hovoriacich krajinách sa využíva skôr priemerne a v severských krajinách podpriemerne. Nasledujúce tri najčastejšie aktivity, t.j. odpovedať na otázky do zošita, rozprávať jeden druhému o prečítanom a napísať krátku vlastnú reakciu na to, čo čítali, sú v Slovenskej republike využívané podpriemerne. Je zaujímavé, že z aktivít, ktoré sa v krajinách využívali v priemere skôr mesačne, sa v SR nadpriemerne využívajú ďalšie aktivity (napr. dramatizácia) a písanie testu je približne na úrovni priemeru krajín. Je tiež pozoruhodné, že v severských a anglicky hovoriacich krajinách (okrem USA) sa písanie testu využíva najmenej často.

Tab. č. 13: Frekvencia vybraných aktivít po prečítaní textu v krajinách EÚ a OECD

Ústne odpovedať na otázky / zhrnúť		Odpovedať na otázky do zošita		Rozprávať jeden druhému o tom, čo čítali		Napísať krátku vlastnú reakciu na to, čo čítali		Napísať test		Ďalšie aktivity (napr. dramatizácia)	
krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní	krajina	počet dní
Poľsko	4,67	Maďarsko	4,47	Nemecko	3,37	Rumunsko	3,25	Taliano	1,22	Slovensko	0,72
Ruská federácia	4,67	Poľsko	4,31	Litva	3,35	Španielsko	2,34	USA	0,96	Poľsko	0,71
Maďarsko	4,56	Rumunsko	3,49	Bulharsko	2,74	Maďarsko	2,24	Poľsko	0,77	Ruská federácia	0,60
Litva	4,48	Španielsko	3,26	Rakúsko	2,56	Bulharsko	2,13	Rumunsko	0,73	Maďarsko	0,57
Slovensko	4,48	Slovinsko	3,20	Anglicko	2,47	Poľsko	2,05	Belgicko (Fl.)	0,71	Island	0,54
Bulharsko	4,41	Litva	3,13	Ruská federácia	2,42	USA	1,98	Holandsko	0,60	Nový Zéland	0,50
Rumunsko	4,41	Taliano	2,82	Luxembursko	2,39	Slovinsko	1,85	Španielsko	0,58	Taliano	0,49
Lotyšsko	3,81	Holandsko	2,34	Nový Zéland	2,36	Taliano	1,60	Slovinsko	0,46	USA	0,44
USA	3,55	Bulharsko	2,14	Lotyšsko	2,28	Nový Zéland	1,57	Lotyšsko	0,44	Slovinsko	0,42
Španielsko	3,29	Island	1,91	Taliano	2,24	Lotyšsko	1,55	Belgicko (Fr.)	0,43	Francúzsko	0,38
Nemecko	3,28	USA	1,84	USA	2,17	Anglicko	1,41	Francúzsko	0,42	Bulharsko	0,37
Anglicko	3,10	Nórsko	1,82	Rumunsko	2,15	Litva	1,20	Luxembursko	0,42	Španielsko	0,35
Taliano	3,05	Rakúsko	1,67	Maďarsko	1,84	Dánsko	1,10	Ruská federácia	0,41	Lotyšsko	0,32
Slovinsko	2,86	Lotyšsko	1,65	Slovinsko	1,71	Island	1,09	Bulharsko	0,38	Litva	0,31
Nový Zéland	2,85	Slovensko	1,59	Poľsko	1,58	Švédsko	1,05	Slovensko	0,38	Rumunsko	0,31
Škótsko	2,82	Francúzsko	1,58	Španielsko	1,48	Nórsko	1,04	Maďarsko	0,33	Dánsko	0,29
Francúzsko	2,76	Nový Zéland	1,55	Dánsko	1,47	Nemecko	0,86	Rakúsko	0,30	Belgicko (Fl.)	0,29
Belgicko (Fl.)	2,50	Nemecko	1,52	Škótsko	1,43	Škótsko	0,83	Litva	0,30	Švédsko	0,24
Luxembursko	2,33	Luxembursko	1,38	Holandsko	1,35	Luxembursko	0,81	Nemecko	0,22	Anglicko	0,21
Dánsko	2,27	Belgicko (Fl.)	1,34	Slovensko	1,35	Slovensko	0,78	Švédsko	0,20	Škótsko	0,19
Rakúsko	2,20	Škótsko	1,22	Belgicko (Fl.)	1,33	Holandsko	0,76	Anglicko	0,19	Luxembursko	0,18
Nórsko	2,08	Dánsko	1,16	Francúzsko	1,17	Ruská federácia	0,70	Nórsko	0,16	Belgicko (Fr.)	0,14
Holandsko	1,60	Ruská federácia	1,13	Nórsko	0,85	Francúzsko	0,58	Škótsko	0,16	Nemecko	0,11
Belgicko (Fr.)	1,36	Švédsko	1,07	Švédsko	0,70	Rakúsko	0,52	Island	0,09	Nórsko	0,11
Švédsko	1,12	Belgicko (Fr.)	1,05	Belgicko (Fr.)	0,70	Belgicko (Fl.)	0,41	Dánsko	0,08	Rakúsko	0,10
Island	0,97	Anglicko	0,94	Island	0,47	Belgicko (Fr.)	0,31	Nový Zéland	0,08	Holandsko	0,09
Priemer	3,06	Priemer	2,06	Priemer	1,84	Priemer	1,31	Priemer	0,42	Priemer	0,35

ZHRNUTIE

Slovenskí žiaci v kontexte všetkých zúčastnených krajín dosiahli významne lepšie výkony v čítaní než je medzinárodný priemer. V porovnaní s krajinami EÚ a OECD dosiahli výsledky na úrovni priemeru.

Z hľadiska cieľov čítania, lepšie výsledky dosiahli v čítaní pre literárny zážitok, než pre získavanie a používanie informácií. Na subškálach podľa procesov porozumenia dosiahli lepšie výsledky v interpretovaní, integrovaní a hodnotení, než vyhľadávaní informácií a vyvodzovaní záverov.

Najvyššiu úroveň čitateľskej gramotnosti preukázalo 8% slovenských žiakov, 43% vysokú úroveň, 80% priemernú úroveň a 94% nízku úroveň. 6% žiakov nedosiahlo ani najnižšiu stanovenú úroveň. Títo žiaci spolu so žiakmi, ktorí dosiahli nízku úroveň, čo predstavuje spolu 20% žiakov, tvoria z hľadiska ďalšieho vzdelávania rizikovú skupinu, keďže ich čitateľské zručnosti zodpovedajú len úrovni vyhľadávania explicitne uvedených informácií v texte alebo vyvodenia jednoduchého záveru, ktorý je v texte jasne naznačený.

Výkony slovenských žiakov sa oproti roku 2001 významne zlepšili. Zlepšenie nastalo najmä v čítaní pre literárny zážitok a taktiež na obidvoch subškálach podľa procesov porozumenia. Významne sa tiež zvýšilo zastúpenie žiakov, ktorí dosiahli tri najvyššie úrovne čitateľských zručností, avšak podiel žiakov v najrizikovejšej skupine žiakov, ktorí nedosiahli ani najnižšiu stanovenú úroveň sa nezmenil.

Dievčatá dosiahli významne lepšie výsledky ako chlapci, podobne ako vo väčšine zúčastnených krajín. Zistili sa výrazné rozdiely v postojoch dievčat a chlapcov k čítaniu, pričom chlapci uviedli menej pozitívne postoje, čo čiastočne vysvetľuje ich slabší výkon v čítaní.

Najlepšie výsledky dosiahli žiaci z Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja, najhoršie z Banskobystrického, Prešovského a Košického kraja. Najhoršie výsledky v uvedených troch krajoch čiastočne vysvetľuje vyšší podiel žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí v čítaní dosiahli veľmi slabé výsledky.

Pri vyučovaní čítania na Slovensku sa kladie veľký dôraz na techniku čítania (správne a výrazné čítanie), čo zrejme súvisí aj s príliš častým využívaním hlasného čítania žiakov na hodinách, na úkor tichého čítania, ktoré sa na Slovensku v porovnaní s krajinami EÚ a OECD uskutočňuje na hodinách oveľa menej. Pri čítaní sa tiež menej často využívajú skupinové aktivity žiakov, ako je vzájomné čítanie si žiakov v skupinách, či vo dvojiciach alebo rozprávanie sa žiakov o prečítanom. Menej často sa využívajú aj písomné aktivity žiakov, najmä písanie krátkej vlastnej reakcie na to, čo žiaci čítali. V porovnaní s krajinami EÚ a OECD sa podpriemerne využívajú pri vyučovaní čítania informačné texty. Až 64% žiakov na vyučovaní čítania vôbec nepracovalo s tabuľkami, diagramami a grafmi.

LITERATÚRA

GAVORA, P. 1999. *Akí sú moji žiaci? Pedagogická diagnostika žiaka*. Bratislava: Vydavateľstvo Práca. ISBN:80-7094-335-1.

KORŠŇÁKOVÁ, P. – HELDOVÁ, D. a kol. 2006. *Čitateľská gramotnosť slovenských žiakov v štúdiu PISA 2003*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. ISBN 80-85756-96-X.

MULLIS, I. V. S. – KENNEDY, A.M. - MARTIN, M. O. - SAINSBURY, M. 2006. *PIRLS 2006 Assessment Framework and Specifications (2nd Edition)*. Boston : Boston College. ISBN: 1-889938-40-8.

MULLIS, I. V. S. - MARTIN, M. O. - KENNEDY, A. M. - FOY, P. 2007. *PIRLS 2006 International Report: IEA's Progress in International Reading Literacy Study in Primary Schools in 40 countries*. Boston: Boston College.

Obsahový a výkonový štandard z čítania a literárnej výchovy pre 1. stupeň základnej školy. Schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 7. 7. 1998 pod číslom 35/98-15 s platnosťou od 1. septembra 1998

Učebné osnovy slovenského jazyka a literatúry pre 1. stupeň základnej školy (1. - 4. ročník), schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 3. apríla 1997 číslo 1640/1997 – 151 s platnosťou od 1. septembra 1997

SCHWIPPERT, K. (Ed.) 2007. *Progress in Reading Literacy: The Impact of PIRLS 2001 in 13 Countries*. Germany: Waxmann Verlag GmbH. ISBN:978-3-8309-1759-5.

Vzdelávací štandard zo slovenského jazyka pre 1. stupeň základnej školy. Schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 22. 8. 2003 rozhodnutím č. 6217/2003-091 ako Vzdelávací štandard zo slovenského jazyka pre 1. stupeň základnej školy a výstupný vzdelávací štandard zo slovenského jazyka pre 1. stupeň základnej školy.

ZÁPOTOČNÁ, O. – HOŠKOVÁ, Ľ. 2000. Možnosti stimulácie gramotnosti detí predškolského veku. *Slovenský jazyk a literatúra v škole*, roč. 47, , č. 3 - 4, s. 71 – 85.

PRÍLOHY

Príloha č. 1

Zastúpenie jednotlivých typov úloh v teste čítania 40

Príloha č. 2

Zastúpenie žiakov vo výberovom súbore podľa pohlavia a krajov 41

Príloha č. 3

Výsledky žiakov zúčastnených krajín v teste čítania celkovo
a na subškálach podľa cieľa čítania a procesov porozumenia 42

Príloha č. 4

Opis čitateľských zručností v štúdiu PIRLS 2006 43

PRÍLOHA Č. 1

Zastúpenie jednotlivých typov úloh v teste čítania

Zastúpenie úloh v teste čítania v roku 2006

Cieľ čítania	Celkový počet položiek	Počet úloh s možnosťou výberu odpovede	Počet úloh s voľnou tvorbou odpovede	Celkový počet bodov
literárny zážitok	64	34	30	85
získavanie a používanie informácií	62	30	32	82
SPOLU	126	64	62	167

Proces	% zastúpenie položiek	Celkový počet položiek	Počet úloh s možnosťou výberu odpovede	Počet úloh s voľnou tvorbou odpovede	Celkový počet bodov
vyhľadávanie informácií	22	31	19	12	36
vyvodzovanie priamych záverov	28	43	29	14	47
interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií	37	34	6	28	61
hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov	14	18	10	8	23
SPOLU	100	126	64	62	167

Zastúpenie trendových úloh v teste čítania (použitých aj v roku 2001)

Cieľ čítania	Celkový počet položiek	Počet úloh s možnosťou výberu odpovede	Počet úloh s voľnou tvorbou odpovede	Celkový počet bodov
literárny zážitok	26	13	13	33
získavanie a používanie informácií	23	10	13	33
SPOLU	49	23	26	66

Proces	Celkový počet položiek	Počet úloh s možnosťou výberu odpovede	Počet úloh s voľnou tvorbou odpovede	Celkový počet bodov
vyhľadávanie informácií	12	5	7	15
vyvodzovanie priamych záverov	18	10	8	21
interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií	12	3	10	22
hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov	7	5	2	8
SPOLU	49	23	27	66

ZDROJ: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006

PRÍLOHA Č. 2

Zastúpenie žiakov vo výberovom súbore podľa pohlavia a krajov

Zastúpenie žiakov podľa pohlavia

	Počet	%
dievčatá	2641	48,9
chlapci	2739	51,1
SPOLU	5380	100

Zastúpenie žiakov podľa krajov

	Počet	%
Bratislavský	536	9,1
Trnavský	732	9,4
Trenčiansky	486	9,9
Nitriansky	644	13,1
Žilinský	767	15,3
Banskobystrický	630	12,2
Prešovský	897	17,9
Košický	688	13,2
SPOLU	5380	100

PRÍLOHA Č. 3

Výsledky žiakov zúčastnených krajín v teste čítania celkovo a na subškálach podľa cieľa čítania a procesov porozumenia

Celková škála		Čítanie pre literárny zážitok		Čítanie pre získavanie informácií		Vyhľadávanie informácií a vyvodzovanie priamych záverov		Interpretovanie, integrovanie a hodnotenie	
^{2a} Ruská federácia	565 (3,4)	^{2a} Kanada, Alberta	561 (2,7)	Honkong, SAR	568 (2,3)	Luxembursko	565 (1,2)	Honkong, SAR	566 (2,4)
Honkong, SAR	564 (2,4)	^{2a} Ruská federácia	561 (3,3)	^{2a} Ruská federácia	564 (3,3)	^{2a} Ruská federácia	562 (3,4)	^{2a} Kanada, Alberta	564 (2,3)
^{2a} Kanada, Alberta	560 (2,4)	^{2a} Kanada, Britská Kol.	559 (2,7)	Singapúr	563 (2,8)	Singapúr	560 (3,3)	^{2a} Ruská federácia	563 (3,2)
Singapúr	558 (2,9)	Honkong, SAR	557 (2,6)	Luxembursko	557 (1,0)	Honkong, SAR	558 (2,5)	^{2a} Kanada, Ontário	563 (2,9)
^{2a} Kanada, Britská Kol.	558 (2,6)	Maďarsko	557 (2,9)	^{2a} Kanada, Alberta	556 (2,4)	Nemecko	555 (2,6)	^{2a} Kanada, Britská Kol.	562 (2,5)
Luxembursko	557 (1,1)	Luxembursko	555 (1,0)	^{2a} Kanada, Britská Kol.	554 (2,7)	^{2a} Kanada, Alberta	553 (2,6)	Taliansko	556 (2,9)
^{2a} Kanada, Ontário	555 (2,7)	^{2a} Kanada, Ontário	555 (3,0)	^{2a} Kanada, Ontário	552 (3,0)	† Holandsko	551 (2,0)	Singapúr	556 (2,7)
Taliansko	551 (2,9)	Singapúr	552 (2,9)	^{2a} Bulharsko	550 (4,4)	^{2a} Dánsko	551 (2,7)	Maďarsko	554 (3,0)
Maďarsko	551 (3,0)	Taliansko	551 (3,3)	Taliansko	549 (2,9)	^{2a} Kanada, Britská Kol.	551 (2,8)	^{2a} Bulharsko	553 (4,4)
Švédsko	549 (2,2)	Nemecko	549 (2,2)	Švédsko	549 (2,4)	Švédsko	550 (2,4)	Luxembursko	548 (0,9)
Nemecko	548 (2,3)	^{2a} Dánsko	547 (2,6)	† Holandsko	548 (1,6)	† ^{2a} Belgicko (Flámska časť)	545 (1,9)	† Kanada, Nové Škótsko	548 (2,0)
† Holandsko	547 (1,5)	Švédsko	546 (2,3)	† ^{2a} Belgicko (Flámska časť)	547 (2,0)	Taliansko	544 (2,8)	† ^{2a} Belgicko (Flámska časť)	547 (1,8)
† ^{2a} Belgicko (Flámska časť)	547 (2,0)	† Holandsko	545 (1,8)	Nemecko	544 (2,3)	Rakúsko	544 (2,1)	Švédsko	546 (2,2)
^{2a} Bulharsko	547 (4,4)	† ^{2a} Belgicko (Flámska časť)	544 (1,9)	^{2a} Dánsko	542 (2,4)	Maďarsko	544 (2,8)	† ^{2a} Spojené št. americké	546 (3,3)
^{2a} Dánsko	546 (2,3)	† Kanada, Nové Škótsko	543 (2,4)	Maďarsko	541 (3,1)	^{2a} Kanada, Ontário	543 (3,1)	Lotyšsko	545 (1,9)
† Kanada, Nové Škótsko	542 (2,2)	^{2a} Bulharsko	542 (4,5)	Lotyšsko	540 (2,4)	Čína, Tajpej	541 (2,0)	Anglicko	543 (2,4)
Lotyšsko	541 (2,3)	Litva	542 (1,9)	† Kanada, Nové Škótsko	539 (2,4)	^{2a} Bulharsko	538 (4,2)	† Holandsko	542 (1,5)
† ^{2a} Spojené št. americké	540 (3,5)	† ^{2a} Spojené št. americké	541 (3,6)	Čína, Tajpej	538 (1,8)	Lotyšsko	534 (2,5)	^{2a} Dánsko	542 (2,3)
Anglicko	539 (2,6)	Lotyšsko	539 (2,4)	† ^{2a} Spojené št. americké	537 (3,4)	Anglicko	533 (2,8)	Litva	540 (1,6)
Rakúsko	538 (2,2)	Anglicko	539 (2,6)	Anglicko	537 (2,5)	† Kanada, Nové Škótsko	533 (2,2)	Nemecko	540 (2,2)
Litva	537 (1,6)	Rakúsko	537 (2,1)	Rakúsko	536 (2,3)	† Kanada, Quebec	533 (2,7)	Nový Zéland	538 (2,2)
Čína, Tajpej	535 (2,0)	Slovenská republika	533 (2,9)	Nový Zéland	534 (2,2)	† ^{2a} Spojené št. americké	532 (3,3)	Slovenská republika	531 (2,8)
† Kanada, Quebec	533 (2,8)	Čína, Tajpej	530 (2,0)	† Kanada, Quebec	533 (2,7)	Litva	531 (1,9)	† Kanada, Quebec	531 (2,7)
Nový Zéland	532 (2,0)	† Kanada, Quebec	529 (2,8)	Litva	530 (1,6)	Slovenská republika	529 (2,8)	Rakúsko	530 (2,2)
Slovenská republika	531 (2,8)	Nový Zéland	527 (2,1)	† Škótsko	527 (2,6)	† Škótsko	525 (2,8)	Čína, Tajpej	530 (1,9)
† Škótsko	527 (2,8)	† Škótsko	527 (2,6)	Slovenská republika	527 (2,6)	Nový Zéland	524 (2,3)	† Škótsko	528 (2,6)
Francúzsko	522 (2,1)	Poľsko	523 (2,5)	Francúzsko	526 (2,1)	Francúzsko	523 (2,1)	Slovinsko	523 (2,0)
Slovinsko	522 (2,1)	Slovinsko	519 (2,0)	Slovinsko	523 (2,4)	Slovinsko	519 (2,1)	Poľsko	522 (2,3)
Poľsko	519 (2,4)	^{2b} Izrael	516 (3,4)	Poľsko	515 (2,2)	Island	516 (1,2)	Francúzsko	518 (2,3)
Španielsko	513 (2,5)	Španielsko	516 (2,7)	Španielsko	508 (2,9)	Poľsko	516 (2,4)	^{2b} Izrael	516 (3,6)
^{2b} Izrael	512 (3,3)	Francúzsko	516 (2,4)	Moldavsko	508 (3,0)	Španielsko	508 (2,5)	Moldavsko	515 (2,9)
Island	511 (1,3)	Island	514 (1,7)	^{2b} Izrael	507 (3,6)	^{2b} Izrael	507 (3,2)	Španielsko	515 (2,6)
Moldavsko	500 (3,0)	‡ Nórsko	501 (2,5)	Island	505 (1,4)	‡ Nórsko	502 (2,3)	Island	503 (1,3)
Belgicko (Francúzska časť)	500 (2,6)	Belgicko (Francúzska časť)	499 (2,4)	Belgicko (Francúzska časť)	498 (2,8)	Belgicko (Francúzska časť)	501 (2,6)	Belgicko (Francúzska časť)	497 (2,5)
‡ Nórsko	498 (2,6)	Rumunsko	493 (4,8)	‡ Nórsko	494 (2,8)	Rumunsko	489 (5,2)	‡ Nórsko	495 (2,4)
Rumunsko	489 (5,0)	Moldavsko	492 (2,8)	Rumunsko	487 (4,9)	Moldavsko	486 (2,9)	Rumunsko	490 (5,3)
^{2a} Gruzínsko	471 (3,1)	^{2a} Gruzínsko	476 (3,2)	^{2a} Gruzínsko	465 (3,6)	^{2a} Gruzínsko	478 (3,3)	^{2a} Gruzínsko	461 (3,5)
Macedónsko	442 (4,1)	Macedónsko	439 (3,7)	Macedónsko	450 (4,2)	Macedónsko	446 (3,8)	Macedónsko	439 (4,0)
Trinidad a Tobago	436 (4,9)	Trinidad a Tobago	434 (4,6)	Trinidad a Tobago	440 (4,6)	Trinidad a Tobago	438 (4,7)	Trinidad a Tobago	437 (5,0)
Irán	421 (3,1)	Irán	426 (3,1)	Irán	420 (3,1)	Irán	428 (3,3)	Irán	418 (3,3)
Indonézia	405 (4,1)	Indonézia	397 (3,9)	Indonézia	418 (4,2)	Indonézia	409 (3,9)	Indonézia	404 (4,1)
Katar	353 (1,1)	Katar	358 (1,3)	Katar	356 (1,6)	Katar	361 (1,2)	Katar	++
Kuvajt	330 (4,2)	Kuvajt	340 (3,7)	Maroko	335 (6,0)	Kuvajt	337 (3,9)	Kuvajt	++
Maroko	323 (5,9)	Maroko	317 (6,5)	Kuvajt	327 (4,3)	Maroko	336 (6,2)	Maroko	++
Južná Afrika	302 (5,6)	Južná Afrika	299 (5,2)	Južná Afrika	316 (5,1)	Južná Afrika	307 (5,3)	Južná Afrika	++

Priemer krajiny je signifikantne vyšší ako priemer SR

Nie sú signifikantné rozdiely medzi priemerom krajiny a priemerom SR

Priemer krajiny je signifikantne nižší ako priemer SR

† Percento požadovanej účasti vybranej vzorky bolo splnené po zahrnutí náhradných škôl.

‡ Po zahrnutí náhradných škôl takmer dosiahli percento požadovanej účasti vybranej vzorky.

^{2a} Národná definovaná populácia pokrýva menej než 95 % národne požadovanej populácie.

^{2b} Národná definovaná populácia pokrýva menej než 80% národne požadovanej populácie.

( ) V zátvorkách sú uvedené štandardné chyby. Keďže výsledky sú zaokrúhlené na najbližšie celé číslo, niektoré hodnoty sa môžu zdať nepresné.

+ Priemer krajiny nebolo možné presne stanoviť pre danú škálu

ZDROJ: Zostavené na základe tabuliek 1.1, 1.2., 1.6, 1.10, B.1-B.4 medzinárodnej správy PIRLS 2006 (IEA PIRLS 2006 International Report).

PRÍLOHA Č. 4

Opis čitateľských zručností v štúdiu PIRLS 2006

V tabuľke je uvedené, čo dokážu žiaci dosahujúci jednotlivé úrovne:

	Literárne texty	Informačné texty
Nízka úroveň (400 bodov)	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať explicitne uvedený detail - vyhľadať určenú časť príbehu a tvoriť úsudok, ktorý z textu priamo vyplýva	<ul style="list-style-type: none"> - vyhľadať a reprodukovať explicitne uvedené informácie, ktoré sú ľahko dostupné (napr. na začiatku textu alebo v presne vymedzenom úseku textu) - čiastočne tvoriť úsudok, ktorý z textu priamo vyplýva
Priemerná úroveň (475 bodov)	<ul style="list-style-type: none"> - identifikovať hlavné udalosti, dejovú postupnosť a dôležité detaily príbehu - usudzovať o vlastnostiach, pocitoch a motivácii konania hlavných postáv, ktoré z textu priamo vyplývajú - čiastočne spájať informácie medzi jednotlivými časťami textu	<ul style="list-style-type: none"> - vyhľadať a zreprodukovať jednu alebo dve informácie z textu - tvoriť úsudky, aby poskytli informáciu zo samostatnej časti textu - použiť podnadpisy, text v rámečkoch a ilustrácie na vyhľadanie častí textu
Vysoká úroveň (550 bodov)	<ul style="list-style-type: none"> - vyhľadať podstatné časti textu a rozpoznať dôležité detaily v celom texte - vysvetliť vzťah medzi úmyslami, skutkami, udalosťami a pocitmi postáv a doložiť to dôkazom z textu - rozpoznať niektoré použité textové prvky (napr. obrazné vyjadrenia, hlavnú myšlienku) - čiastočne interpretovať a spájať udalosti príbehu a skutky postáv v celom texte	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať a používať rôzne organizačné prvky textu na vyhľadanie a identifikáciu relevantnej informácie - tvoriť úsudky na základe abstraktných alebo implicitne zahrnutých informácií - spájať informácie z celého textu s cieľom rozpoznať hlavné myšlienky a vysvetliť ich - porovnať a zhodnotiť časti textu a zdôvodniť svoj výber - čiastočne porozumieť textovým prvkom ako sú napr. jednoduché metafory a postoj autora
Najvyššia úroveň (625 bodov)	<ul style="list-style-type: none"> - spájať myšlienky z celého textu, aby poskytli interpretácie charakterových vlastností postáv, úmyslov a pocitov a dokladovať to z textu - interpretovať obrazné vyjadrenia - čiastočne zhodnotiť kompozíciu príbehu	<ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť a interpretovať komplexné informácie z rôznych častí textu a doložiť to príkladom z textu - porozumieť funkcii organizačných prvkov - spájať informácie z celého textu s cieľom určiť postupnosť aktivít a plne odôvodniť svoj výber

---

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

- Tab. č. 1: Výsledky krajín v teste čítania celkovo
- Tab. č. 2: Výsledky krajín EÚ a OECD
- Tab. č. 3: Zmeny vo výsledkoch v čítaní oproti roku 2001 podľa krajín
- Tab. č. 4: Poradie čítanosti materiálov žiakov SR podľa pohlavia
- Tab. č. 5: Výsledky podľa krajov
- Tab. č. 6: Frekvencia používania vybraných učebných materiálov v SR
- Tab. č. 7: Frekvencia používania vybraných typov textov v SR
- Tab. č. 8: Frekvencia používania vybraných aktivít spojených s čítaním v SR
- Tab. č. 9: Frekvencia používania vybraných aktivít po prečítaní textu v SR
- Tab. č. 10: Frekvencia používania vybraných učebných materiálov v krajinách EÚ a OECD
- Tab. č. 11: Frekvencia používania vybraných typov textov v krajinách EÚ a OECD
- Tab. č. 12: Frekvencia používania vybraných aktivít spojených s čítaním v krajinách EÚ a OECD
- Tab. č. 13: Frekvencia používania vybraných aktivít po prečítaní textu v krajinách EÚ a OECD
- Graf č. 1: Podiel žiakov v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností podľa krajín
- Graf č. 2: Podiel žiakov SR v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností v roku 2001 a 2006
- Graf č. 3: Podiel žiakov SR v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností podľa pohlavia
- Graf č. 4: Znamka a výkon v čítaní dievčat a chlapcov SR
- Graf č. 5: Postoje k čítaniu a výkony dievčat a chlapcov SR
- Graf č. 6: Čitateľské preferencie žiakov SR podľa pohlavia
- Graf č. 7: Rozdiel v bodovom skóre žiakov z domácností nad 25 kníh a z domácností do 25 kníh podľa krajín
- Graf č. 8: Podiel žiakov v jednotlivých úrovniach čitateľských zručností podľa krajov
- Diagram č. 1: Referenčné body jednotlivých úrovní na celkovej škále